

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра менеджменту і права

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ в ЕК:

Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.

_____ Олександр ВЕЛИЧКО
« ____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Бакалавр

Здобувач

Ірина ШАПОШНІКОВА

Науковий керівник,
доктор філософії, доцент

Ольга РОДІНА

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет: менеджменту і маркетингу
Кафедра: менеджменту і права
Освітня-професійна програма: «Менеджмент»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Ступінь вищої освіти: Бакалавр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри менеджменту і
права, д.е.н., професор
_____Олександр
ВЕЛИЧКО
« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

ШАПОШНІКОВІЙ ІРИНІ ОЛЕКСАНДРІВНІ

- Тема роботи:** «Удосконалення управління результативністю аграрного підприємства»
керівник роботи: Родіна Ольга Вікторівна, доцент
затверджені наказом закладу вищої освіти від « ____ » _____ 2024 р. № ____.
- Строк подання здобувачем роботи:** 03 червня 2024 року.
- Вихідні дані до роботи:** дані фінансової звітності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та інші внутрішні документи підприємства, комплекс наукових праць та інформаційних джерел з питань управління результативністю аграрних підприємств.
- Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити):** 1) описати теоретичні аспекти процесу управління результативністю діяльності аграрних підприємств; 2) провести аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та оцінку впливу факторів на його діяльність; 3) запропонувати напрями щодо підвищення результативності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та його розвитку в умовах кризи.
- Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):** структура оборотних активів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» у 2022 році; динаміка зміни показників рентабельності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.; економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та вартістю основних засобів, власним капіталом, собівартістю реалізованої продукції, продуктивністю праці; процес управління результативністю (ефективністю) діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
№ 3			

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи, об'єкта дослідження	вересень 2023 року	
2	Складання і затвердження плану та завдання на кваліфікаційну роботу	вересень 2023 року	
3	Вибір і опрацювання джерел інформації щодо теоретичних аспектів управління результативністю аграрних підприємств. Виконання першого теоретичного розділу.	вересень - листопад 2023 року	
4	Дослідження організаційно-економічної діяльності підприємства. Виконання другого дослідницько-аналітичного розділу.	грудень 2023 року – лютий 2024 року	
5	Розробка напрямів підвищення результативності та розвитку на досліджуваному підприємстві. Виконання третього проєктно-рекомендаційного розділу роботи.	березень – квітень 2024 року	
6	Розробка висновків та пропозицій	травень 2024 року	
7	Оформлення тексту кваліфікаційної роботи, супровідних документів до неї.	травень 2024 року	
8	Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу до захисту роботи	травень 2024 року	
9	Перевірка тексту для встановлення рівня оригінальності роботи та відсутності академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації	червень 2024 року	
10	Представлення роботи на засідання кафедри	червень 2024 року	
11	Захист кваліфікаційної роботи	червень 2024 року	

Здобувачка

Ірина ШАПОШНІКОВА

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	7
.....	
1.1 Сутність та особливості процесу управління результативністю діяльності аграрних підприємств	7
1.2 Методологічні аспекти оцінки результативності діяльності аграрних підприємств	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ	26
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ...»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».....	26
2.2 Аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»	39
2.3 Оцінка впливу факторів на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»	48
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ	52
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ...»	
3.1 Кореляційно-регресійний аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».....	52
.....	
3.2 Пропозиції щодо формування стратегії розвитку підприємства в умовах кризи	58
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	71

.....

ДОДАТКИ	75
---------------	----

ВСТУП

Аграрний сектор займає одне з центральних місць у структурі економіки України. Рівень результативності та стан діяльності аграрних підприємств є ключовим фактором для забезпечення продовольством та покращення умов життя громадян. Нині, сільськогосподарські підприємства стикаються з численними труднощами та викликами внаслідок повномасштабного вторгнення військ країни агресора на територію України. Досягнення високих показників результативності в управлінні аграрним підприємством можливе завдяки умінню керівництва правильно обирати шляхи для підвищення конкурентоспроможності, фінансової незалежності та прибутковості.

Ефективність функціонування аграрних підприємств забезпечує їх довготривалу конкурентну перевагу та визначає їх місце на ринку в умовах непередбачуваності ринкового середовища. Таким чином, дослідження особливостей управління результативністю діяльності аграрних підприємств є актуальним питанням сьогодні.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз управління результативністю аграрного підприємства та розробка перспективних напрямків для підвищення результативності діяльності досліджуваного підприємства.

Відповідно до поставленої мети виникає необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідження теоретичних аспектів процесу управління результативністю діяльності аграрних підприємств;
- вивчення методичних аспектів оцінки результативності діяльності аграрних підприємств;
- надання характеристики та проведення аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»;
- проведення аналізу результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»;
- проведення оцінки впливу факторів на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»;
- надання пропозицій щодо підвищення результативності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та його розвитку в умовах кризи.

Об'єктом дослідження є процеси управління результативністю діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти функціонування та оцінка результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

Методологічною основою кваліфікаційної роботи є нормативно-правові та законодавчі акти, фахові праці та публікації відомих вітчизняних та зарубіжних вчених і дослідників з питань управління результативністю аграрних підприємств, матеріали фінансової звітності та інших внутрішніх документів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», інтернет-ресурси.

У кваліфікаційній роботі використано такі методи дослідження як метод групування, економіко-статистичні методи, метод системного та кількісного аналізу, табличний та графічний методи.

Результати досліджень представлені у кваліфікаційній роботі обговорювалися та опубліковано на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі» та VII Міжнародної науково-практичної

Інтернет-конференції «Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність та особливості процесу управління результативністю діяльності аграрних підприємств

На сьогодні чимало організацій стикається з серйозними економічними викликами. За таких умов важливо, щоб керівники вміли не тільки чітко визначати цілі, але й ефективно використовувати доступні ресурси для їхнього досягнення. Ключовим аспектом, що визначає, наскільки ефективно підприємство досягає своїх стратегічних і оперативних цілей є результативність. Результативність діяльності суб'єктів господарювання є головним індикатором їх успішності та стійкості на ринку.

Зазвичай, коли мова йде про результативність діяльності будь-якого підприємства, ми часто стикаємося із поняттям «ефективність». Деякі вітчизняні та зарубіжні вчені розглядають терміни «результативність» та «ефективність» як тотожні, тоді як інші автори підкреслюють важливість розрізнення цих понять. Однак, чітке розуміння їх значень є важливим для ефективного управління та досягнення цілей.

У значній кількості довідників з економіки та фінансів часто зустрічається тлумачення терміну «ефективність», у той час як термін

«результативність» не має чіткого визначення, хоча він є необхідним для пояснення «ефективності». До прикладу, Бланк І.О. у своєму словнику-довіднику фінансового менеджера інтерпретує поняття «ефективність» як «співвідношення показників результату і витрат (чи суми ресурсів), що застосовуються для його досягнення» [3, с. 380-381]. У роботі Загороднього О.Г. термін «ефект» тлумачиться як «досягнутий результат у задалегідь встановленій формі – грошовій, матеріальній, економічній, соціальній тощо», а поняття «ефективність» визначає як «спроможність забезпечувати результативність проекту чи процесу, яку визначають як відношення ефекту до витрат, за допомогою яких був досягнутий цей результат» [7, с. 146, 262].

Спостерігаємо, що чітке розрізнення між «результативністю» та «ефективністю» встановлено в ДСТУ ISO 9000:2007. У даному документі перше поняття визначено як «міра реалізації запланованих дій і досягнення встановлених результатів» [4, с. 13], а друге – як «співвідношення між отриманим результатом і ресурсами, які були використані» [4, с. 13].

Дослідження наукової літератури демонструє, що загальноприйнятого розуміння досліджуваних понять не існує. Опрацювання низки праць зарубіжних та вітчизняних вчених щодо визначення поняття «результативність» та його ототожнення й відокремлення з поняттям «ефективність» наведено в табл. 1.1 і табл. 1.2 відповідно.

Таблиця 1.1

**Визначення поняття «результативність» та його ототожнення з
поняттям «ефективність»**

Автор (и)	Характеристика
Авдющенко А.С. [1, с. 11]	Автор ідентифікує поняття «ефект» та «результат» як синоніми, вказуючи на те, що ефективність є мірою оцінки результату діяльності з урахуванням витрачених ресурсів на його досягнення.
Літвінов О.С., Журенко А.В. [12, с. 77]	Автори визначають, що досліджувані категорії є тотожними та обидва відображають економічну доцільність та раціональність конкретної дії чи її наслідків. На думку дослідників, ефективність та результативність визначаються однаково як співвідношення між досягнутим результатом та ресурсами, які були витрачені на це. Автори також звертають увагу на важливості проведення аналізу сутності ефекту для з'ясування його впливу на ефективність.

Осипов В.І. [17, с. 189]	Автор вважає категорії «ефективність» та «результативність» взаємозамінними, визначаючи обидва терміни як відносні показники, що розраховуються шляхом співвідношення між досягнутим результатом та витратами для його реалізації.
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [8, с. 344]	Під «ефективністю» автори розуміють спроможність досягти бажаного ефекту в рамках певного проекту, яка визначається відношенням між отриманими результатами до відповідних затрат. Водночас, економічна ефективність асоціюється з результативністю, яка розраховується як співвідношення економічного результату до ресурсів, витрачених на його отримання.

Продовження табл. 1.1

Загорна Т.О. [6, с. 120]	Автор стверджує, що «ефект» та «результат» мають однакове значення і що вони можуть слугувати основою для створення управлінської системи, яка буде націлена на кількісне збільшення основних показників діяльності.
Мельник Л. Г. [14, с. 367]	Поняття «ефект» та «результат» автор ототожнює, трактуючи «ефект» як результат певних обставин чи подій. Також він акцентує увагу на необхідності відокремлення зазначених понять у певних аспектах економічної діяльності.

Джерело: узагальнено на основі [1], [12], [17], [8],[6], [14].

Отже, як бачимо з табл. 1.1, науковці ототожнюють поняття «результативність» та «ефективність» та пропонують їх вимірювати однаково шляхом співвідношення кінцевого результату до витрат на його досягнення. Однак, ми вважаємо, що таке співставлення досліджуваних категорій не зовсім правильним, адже «результативність» означає досягнення будь-якого результату, який може бути як негативним, так і позитивним. Водночас, «ефективність» завжди передбачає позитивне зростання результатів відносно вкладених зусиль.

Таблиця 1.2

Спільне і відмінне понять «результативність» та «ефективність»

Автор (и)	Характеристика
Друкер П.Ф. [35]	Автор вказує на важливості чіткого розмежування між поняттям «результативність», яка зосереджена на виборі правильних дій та «ефективність», що стосується способів правильного виконання цих дій. З точки зору науковця, результативність визначає успіх у досягненні цілей, тоді як ефективність забезпечує досягнення цих результатів з найкращим використанням ресурсів.

Лігоненко Л.О. [11, с. 210]	З позиції автора, результативність відображає рівень виконання запланованих завдань та досягнення поставлених перед підприємством цілей. Науковець зазначає, що розмежування категорій «результативності» та «ефективності» є досить важливим для забезпечення точної оцінки процесів управління та розвитку організації.
Андрійчук В.Г. [2, с. 397]	Автор стверджує, що поняття «результативність» не можна повністю ототожнювати з поняттям «ефективність». Разом з тим результативність не розглядається виключно як самостійна категорія, адже приймає форму економічної, корисної та планової прогнозовано-фактової результативності.

Продовження табл. 1.2

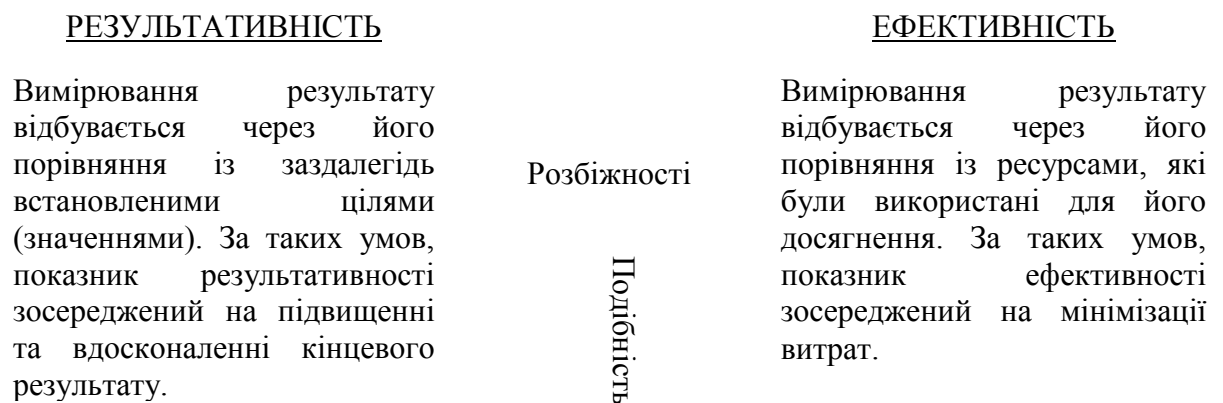
Полегенька М.А. [21, с. 71]	Автор вказує на необхідність розмежування між досліджуваними термінами. Вона розглядає результативність як поняття, що охоплює як негативні, так і позитивні наслідки дій. Разом з тим ефективність визначається як виключно позитивна міра, що вимірює приріст результатів відносно затрачених зусиль.
Федулова Л.І. [29, с. 285]	У своєму дослідженні автор диференціює категорії «результативність» та «ефективність». Вона зазначає, що ефективність є відображенням вимог споживачів та становить зовнішній фактор, часто непростий для точного вимірювання.
Ягунов Д.В. [33, с. 153]	Під час аналізу взаємозв'язку між досліджуваними поняттями, автор встановив, що результативність відображає успіх у досягненні поставлених завдань. Відмінність результативності від ефективності полягає в тому, що вона вимірюється кінцевими результатами, а не затраченими ресурсами. Таким чином, не всяка результативна дія є ефективною, але кожна ефективна дія є результативною.

Джерело: узагальнено на основі [35], [11], [2], [21],[29], [33].

Отже, аналізуючи табл. 1.2, бачимо, що більшість авторів наголошують на досягненні мети як ключового аспекту результативності. Особливо зазначається, що дане поняття ігнорує величину використаних ресурсів та їх обмеженість. Погоджуємося з думкою більшості науковців, що результативність є показником процесу, який відображає ступінь досягнення запланованої мети, тоді як ефективність визначається кількістю використаних ресурсів. Однак, попри розмежування досліджуваних понять, ми вважаємо, що результативність та ефективність є взаємодоповнюючими категоріями. Аналізуючи та оцінюючи успішність діяльності будь-якого

підприємства, вони дозволяють зрозуміти не тільки що було досягнуто, але і яким чином це було зроблено.

На рис. 1.1 узагальнено спільні та відмінні ознаки понять «результативність» та «ефективність».

Оцінка та аналіз як результативності, так і ефективності спрямоване на досягнення основної мети – управління діяльності компанії, виходячи з досягнутих результатів для забезпечення стабільного розвитку. При цьому їх роздільне оцінювання та аналіз не сприяє досягнення поставленої цілі.

Рис. 1.1. Подібність та розбіжність між поняттями «результативність» та «ефективність»

Джерело: узагальнено на основі даних табл. 1.1 і табл. 1.2

На нашу думку, попри розбіжності між досліджуваними поняттями, у контексті здійснення управлінської діяльності їх варто розглядати нероздільно одне від одного, тому що проведення їх оцінки та аналізу покликане досягти ключової цілі підприємства, яке забезпечить йому стабільне зростання та досягнення успіху.

Кожне підприємство прагне забезпечити високу результативність своєї діяльності, що досягається через реалізацію вдало підібраних управлінських рішень та розробку ефективної системи керування. Розробка орієнтованої на результативність стратегії управління є необхідною для забезпечення стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Управління результативністю діяльності будь-якого підприємства вимагає цілеспрямованих дій з боку керівництва, які мають на меті досягнення заздалегідь визначених цілей. Важливою передумовою для прийняття правильних управлінських рішень є наявність точних даних для оцінки досягнутих результатів. Для того щоб всебічно оцінити поточний стан діяльності підприємства та визначити напрямки для його подальшого розвитку, необхідно регулярно здійснювати оцінку, аналіз, контроль та моніторинг показників результативності.

Досліджуючи діяльність підприємства, важливо чітко розуміти, що являє собою управління результативністю. У табл. 1.3 наведено трактування досліджуваного поняття різними зарубіжними та вітчизняними науковцями.

Таблиця 1.3

Визначення поняття «управління результативністю»

Автор (и)	Характеристика
Гендрі К., Бредлі П., Перкінс С. [36, с. 21]	Дослідники розглядають управління результативністю як систематизований підхід, який сприяє підвищенню як індивідуальної, так і колективної продуктивності, що орієнтований на реалізацію цілей.
Локетт Дж. [38]	Досліджуючи психологічні аспекти управління результативністю діяльності на підприємстві, автор з'ясував, що для успішного досягнення важливих цілей та стимулювання персоналу до реалізації поставлених завдань, необхідно формувати команду висококваліфікованих та відданих співробітників.
Уолтерс М. [41]	У ході своїх досліджень, автор інтерпретував управління результативністю як метод, спрямований на заохочення персоналу до роботи з максимальною віддачою, що відповідає стратегічним цілям організації.
Кокінз Г. [34, с. 14]	У своїй роботі автор тлумачить управління результативністю як спосіб реалізації стратегій підприємства на практиці, перетворюючи плани на реальні досягнення. Дослідник вважає, що цей процес можна описати як систему, що інтегрує перевірені методи оптимізації бізнесу з новітніми технологіями. Крім того автор зауважує, що дана концепція інколи вважається частиною систем управління персоналом, проте її сфера впливу значно ширша.

Кулинич М., Ляшко Л. [10, с. 124]	Дослідники стверджують, що управління результативністю є комплексом взаємопов'язаних дій та процесів, котрі орієнтовані на досягнення стратегічних і оперативних завдань організації. Ефективність цих дій, за словами авторів, має вимірюватися через спеціальну систему управління, яка дозволяє проводити моніторинг результативності як в цілому по підприємству, так і окремих його відділів, що сприяє оптимізації управління.
Харченко С.В. [30, с. 143]	З позиції автора, процес управління результативністю є складним та багатограним, що включає оцінку потенціалу підприємства для досягнення цілей та аналіз ефективності виконання запланованих завдань.
Трут О.О. [28, с. 264]	Автор трактує досліджуване поняття як комплекс заходів з планування, організації, мотивування та контролю результатів діяльності підприємства. Дослідник акцентує на тому, що ефективність є основним індикатором успіху наведених дій.

Джерело: узагальнено на основі [36], [38], [41], [34],[10], [30], [28].

Отже, як бачимо з табл. 1.3, існує досить багато підходів до визначення поняття «управління результативністю». Зокрема Гендрі К., Бредлі П., Перкінс С., Локетт Дж. та Уолтерс М. схиляються до думки, що управління результативністю – це інструмент, який спрямований на досягнення стратегічних цілей компанії через підвищення продуктивності та мотивацію співробітників.

Однак, ми погоджуємося з поглядом Кокінза Г., що досліджуване поняття є ширшим і охоплює не лише систему управління трудовими ресурсами. Як стверджує дослідник, «...управління результативністю можна застосовувати для управління будь-яким підприємством, тобто різні організаційні утворення, де є працівники або партнери, що мають одну ціль – отримання прибутку. Іншими словами, управління результативністю використовується всюди» [34, с. 15]. У нашому розумінні, управління результативністю включає в себе реалізацію стратегічних завдань підприємства за допомогою основних функцій управління.

У контексті управління результативністю діяльності на аграрних підприємствах, слід враховувати певні особливості аграрного сектору серед яких:

- залежність діяльності від кліматичних та природних умов;

- характерна тривалість виробничих процесів та сезонні коливання;
- високі капітальні вкладення при відносно низькій прибутковості та нестійкості доходів;
- ринкові особливості, що проявляються в низькій гнучкості попиту і пропозиції та можливих відхилень ціни.

Аграрні підприємства, з урахуванням зазначених особливостей своєї діяльності, піддаються впливу економічних криз значно більше, ніж підприємства інших галузей. Саме тому для забезпечення ефективності в управлінні діяльністю сільськогосподарського підприємства важливо враховувати потенційні ризики, прогнозувати ймовірні відхилення кінцевих результатів від очікуваних та застосовувати необхідні заходи для попередження негативних наслідків.

Ефективність визначається як ключовий фактор у будь-якій системі. В аграрному виробництві даний параметр означає результативність фінансово-господарської діяльності, який пов'язаний з ефективністю управління ресурсами підприємства для забезпечення високої продуктивності, економії витрат, збільшення доходів та покращення якості продукції. Всі заходи, що здійснюються в рамках аграрного підприємства, як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищах, формують фінансово-господарську діяльність, котра визначає економічні результати та загальну вартість підприємства.

Успішне управління будь-яким підприємством та результативністю його діяльності базується на здійсненні ключових управлінських функцій: планування, організація, мотивація та контроль. Наведені функції є характерними для всіх аспектів управління результативністю, при чому реалізуються вони в описаному вище порядку. Разом з тим до зазначеної групи функцій інколи включають координацію та регулювання для покращення процесів та вдосконалення моніторингу за результатами діяльності.

Казакова В.І. у своєму дослідженні вказує на те, що нехтування або поверхове виконання деяких управлінських функцій може стати причиною

недосягнення високого рівня продуктивності та ефективності на аграрних підприємствах [9, с. 11].

Підсумовуючи вищесказане, варто підкреслити, що результативність виступає ключовим критерієм оцінки діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах. Результативність розглядається як здатність досягати заздалегідь визначених цілей з максимальною ефективністю. Управління результативністю діяльності аграрного підприємства має свої особливості, тому при здійсненні такого управління необхідно враховувати стратегію його розвитку, а також поставлені перед ним довгострокові та короткострокові цілі.

1.2 Методологічні аспекти оцінки результативності діяльності аграрних підприємств

Основна мета діяльності будь-якого підприємства полягає в забезпеченні тривалого і стабільного розвитку. Успіх у досягненні цілей підприємства напряму залежить від ефективності його функціонування. У свою чергу, оцінка результативності діяльності підприємства дозволяє визначити шляхи покращення та перспективи його розвитку, вказує на потребу у створенні нових продуктів, а також виявляє проблеми комунікації між співробітниками. Звідси, об'єкти подальших досліджень включатимуть різноманітні аспекти результативності, що дозволять всебічно оцінити ефективність використання робочої сили, основних і оборотних активів, а також окупності витрат на виробництво.

Визначення критеріїв для оцінювання результативності обумовлюється багатьма факторами, ключові з яких включають мету проведення аналізу, спрямованість бізнесу, ступінь розвитку облікових та аналітичних технологій бізнес-процесів.

У різноманітних працях вчених, наукових та практичних розробках значна увага приділяється категоріям, корті детально висвітлюють певні

результати роботи підприємства. Часто показники, представлені різними дослідниками для пояснення цих понять, суперечать один одному та змістовно розходяться з назвами досліджуваних показників.

Ключовим і найбільш розповсюдженим показником при визначенні результатів діяльності підприємства є прибуток. Існує різноманіття думок серед дослідників стосовно визначення терміну «прибуток» (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Систематизація поглядів до визначення поняття «прибуток»

Автор (и)	Характеристика
Протопопова В.О., Полянський А.Н. [22]	За словами дослідників, прибуток відіграє ключову роль у кінцевих результатах роботи підприємства і є важливим для розширення виробництва, самостійного фінансування та зміцнення ринкових позицій.
Парасій- Вергуненко І.М. [19, с. 140]	Автор трактує прибуток як показник, який вимірює результативність діяльності банку, який формується на основі трьох ключових елементів: обсягу доходів, розмірами витрат та податкових внесках.
Огійчук М.Ф. [16, с. 37]	У своїй роботі дослідник розглядає прибутковість як індикатор продуктивності, що показує результати роботи економічних структур. Він характеризує досліджувану величину як відношення досягнутого результату до витрат.
Мелень О.В. [13, с. 124]	Автор стверджує, що прибутковість – це незмінний економічний феномен, який відображається у спроможності компанії створювати позитивний фінансовий результат, досягаючи доходів, які перевищують затрати, що забезпечує необхідні умови для тривалого розвитку підприємства.
Хмелевський О.В. [31, с. 51]	Дослідник вважає, що досліджуване поняття розглядається як стан організації, який відображає її спроможність здійснювати прибуткову діяльність, забезпечувати фінансову незалежність, що сприяє сталому розвитку та інвестиційній привабливості.

Джерело: узагальнено на основі [22], [19], [16], [13], [31].

З табл. 1.4 бачимо, що дослідники сходяться на думці, що прибуток характеризує отримані результати від здійснення діяльності підприємства. Ми погоджуємося із твердженнями науковців та вважаємо, що прибутковість

виступає критерієм, який оцінює, наскільки ефективно підприємство здатне генерувати прибуток та відновлювати свої ресурси. Проте використання прибутку як єдиного показника не забезпечує повної оцінки результативності підприємства. Тому необхідно розглянути альтернативні методи оцінки результативності, запропоновані зарубіжними та вітчизняними вченими і дослідниками.

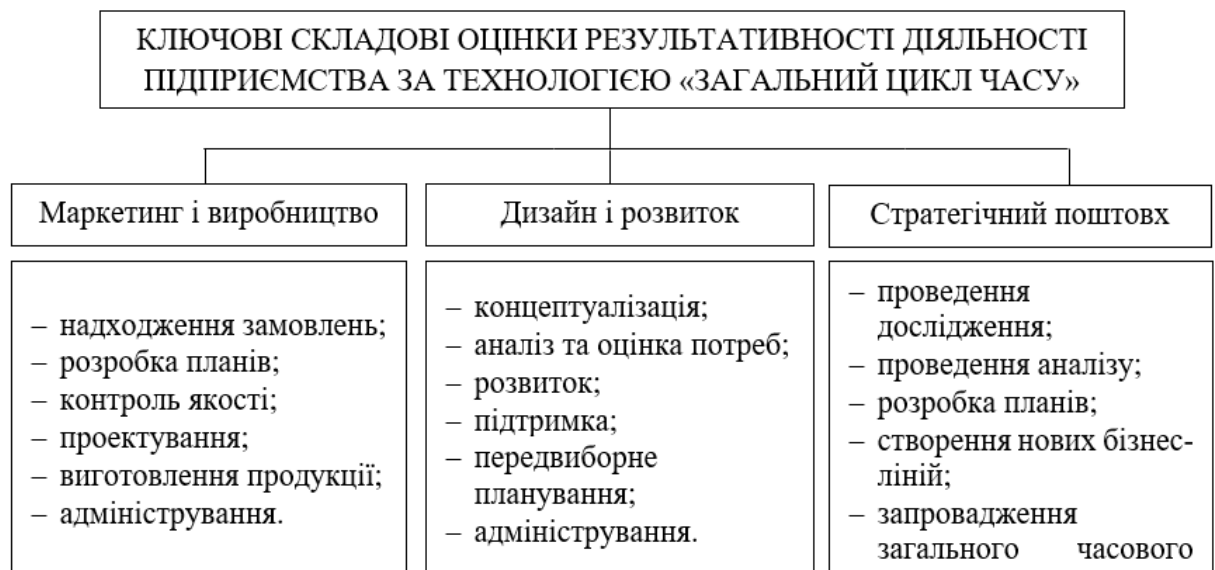
Система збалансованих показників, розроблена Капланом Р.С. і Нортоном Д.П., представляє собою модель управління, що відіграє важливу роль для визначення основних показників результативності організації. Згідно з цією концепцією, необхідно використовувати не більше двадцяти показників. Ідея використання досліджуваної концепції полягає в прагненні керівництва створити збалансований набір фінансових та нефінансових індикаторів для внутрішньокорпоративних цілей [37].

Система збалансованих показників зорієнтована на поєднання фінансових показників з оперативними параметрами діяльності підприємства, які охоплюють рівень задоволеності споживачів, внутрішні операційні процеси, інноваційну діяльність, стратегії підвищення фінансової ефективності. У контексті досліджуваної системи важливо відокремлювати показники, що вказують на отримані результати від тих, що показують процеси, спрямовані на їх досягнення. Відповідно до місії та стратегії підприємства розробляються цілі та відповідні показники, враховуючи такі основні категорії як фінансовий успіх підприємства, зв'язки з клієнтами, внутрішньоорганізаційні процеси та розвиток кадрів.

Погоджуємося з думкою авторів [37], що ні один показник не зможе чітко окреслити завдання або зосередити увагу на важливих елементах бізнесу. Важливо, щоб керівництво володіло повною інформацією як про фінансові, так і про операційні показники.

Наступний метод, який дозволяє оцінити результативність діяльності підприємства – це технологія «Загальний цикл часу», автором якої є Філіп Р. Томас [39]. Дана методика припускає, що ключ до результативності

діяльності підприємства полягає в оптимальному використанні часу на кожному етапі роботи компанії. Визначення результативності діяльності за Томасом Ф.Р. передбачає вимірювання часу, необхідного для досягнення стратегічних цілей підприємства. Дослідник вважає, що результативність оцінюється за допомогою трьох основних компонентів, наведених на рис. 1.2. При цьому важливу роль відіграє складова під назвою «стратегічний поштовх», що служить фундаментом для розвитку та стратегічного управління підприємством.

Рис. 1.2 Ключові складові оцінки результативності діяльності підприємства за технологією «Загальний цикл часу»

Джерело: побудовано на основі [39, с. 83]

Отже, з рис. 1.2 бачимо, що дослідник визначає три основні категорії для оцінки результативності діяльності підприємства: маркетинг і виробництво, дизайн і розвиток, стратегічний поштовх. Перша складова включає послідовність операцій від визначення потреб клієнтів до виготовлення та розподілу продукції. Дизайн і розвиток охоплює етапи від розробки ідей нових товарів до їхнього економічного виробництва. Останній ключовий компонент забезпечує послідовність дій від виявлення нових комерційних можливостей до їх стабільного розвитку.

Кількісну оцінку тривалості часових циклів у процесі управління результативністю, Томас Ф.Р пропонує визначати співвідношенням часу роботи до її швидкості.

Філіп Р. Томас стверджує, що значущість кожного компоненту або окремих часових циклів змінюється в залежності від галузі, масштабів підприємства та ринкових умов. Загальна модель управління організацією за досліджуваною технологією ґрунтується на п'яти тісно пов'язаних фазах, відомих як «Five I's» за словами автора, які наведені на рис. 1.3.

Рис. 1.3 Модель «Five I's» за технологією «Загальний цикл часу»

Джерело: побудовано на основі [39, с. 110]

Отже, представлена модель на рис. 1.3 демонструє, що процес управління бізнесом охоплює оцінку циклічності та послідовності стратегічного планування, що в кінцевому підсумку дозволяє вдосконалювати та модифікувати стратегію підприємства.

Отже, розглянувши технологію оцінки результативності Томаса Ф.Р. «Загальний цикл часу», можемо відзначити, що дана модель фундаментально відрізняється від традиційних методів тим, що не фокусується на аналізі трудомісткості виробництва та прагненні до скорочення витрат. Застосування часових параметрів для оцінки результативності діяльності дозволяє порівнювати їх без урахування особливостей діяльності підприємства і його приналежності до певної галузі.

Розглядаючи результативність діяльності підприємства, важливо звернути увагу на наукові праці Д. Скотт-Сінка, присвячені аналізу продуктивності та ефективності в управлінні підприємствами. На рис. 1.4 представлені ключові параметри результативності діяльності підприємств, що лягли в основу досліджень Д. Скотт-Сінка.

Рис. 1.4 Критерії результативності діяльності підприємства за Д. Скотт-Сінком

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Отже, з рис. 1.4 бачимо, що до основних параметрів результативності діяльності підприємства Д. Скотт-Сінк відносить дієвість, економічність, якість, інноваційність, продуктивність, якість трудового життя та прибутковість. Перший та ключовий критерій «дієвість» визначає, наскільки система ефективно досягає встановлених цілей чи ступінь виконання «необхідної» роботи. Для виміру цього параметру в господарській діяльності автор пропонує застосовувати три критерії: якість, кількість та своєчасність. Дослідник рекомендує оцінювати дієвість підприємства шляхом порівняння запланованих результатів із тими, що були реально досягнуті, акцентуючи на виробництві чи реалізації цілей.

Економічність в роботі автора визначена як порівняння між очікуваними та фактичними витратами для досягнення поставлених завдань. Якість розглядається як відповідність діяльності системи заздалегідь встановленим стандартам, нормам та очікуванням. Дослідник наголошує, що основна розбіжність критеріїв якості від критеріїв результативності виявляється в їх орієнтації на якісні аспекти результатів. За словами автора, інноваційність – це результат креативної активності персоналу, яка дозволяє системі впроваджувати передові товари та послуги.

Визначення продуктивності полягає у відношенні обсягу виробленої продукції до загальних виробничих витрат. При цьому автор вказує в чисельнику обсяг якісної та своєчасно виготовленої продукції, тоді як у знаменнику – обсяг використаних виробничих ресурсів за аналогічний період. Критерій прибутковості визначається через співвідношення сукупного доходу підприємства до його загальних витрат. Якість трудового життя характеризується реакцією працівників на соціально-економічне середовище підприємства. Автор наголошує на важливості цих реакцій на умови праці та організаційну атмосферу в досягненні високих показників результативності діяльності [40].

Д. Скотт-Сінк у своїх дослідженнях розглядає три методи, які він виокремлює як найбільш достовірні для оцінювання результативності

діяльності підприємства: нормативний метод виміру продуктивності, багатофакторна модель виміру продуктивності та багатокритеріальний метод виміру продуктивності (матриця мети) [40].

Розглядаючи праці вітчизняних дослідників, слід звернути увагу на роботу Савицької О.М. та Салабай В.О. Щоб глибоко оцінити ефективність підприємницької діяльності та процес управління, дослідники вказують на необхідності використання шести груп показників, які характеризують ефективність, наведених у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Показники оцінки ефективності діяльності підприємства

Критерій	Показники, які характеризують ефективність (результативність)
Основні засоби	Фондовіддача
	Фондомісткість
	Рентабельність основних засобів
	Коефіцієнт використання обладнання
	Коефіцієнт змінності обладнання
Оборотні кошти	Коефіцієнти оборотності оборотних коштів
	Завантаження
	Тривалість обороту
	Рентабельність оборотних коштів
Трудові ресурси	Продуктивність праці
	Трудомісткість продукції
	Зарплатомісткість продукції
	Фондоозброєність
Капітальні вкладення	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень
	Термін окупності капітальних вкладень
	Зведені витрати
Діяльність підприємства	Норма прибутковості
	Рентабельність продукції
	Коефіцієнт ефективності використання ресурсів
Фінансово-господарська діяльність	Рентабельність активів
	Рентабельність власного і статутного капіталу
	Рентабельність продукції
	Рентабельність продажу або обороту
	Рентабельність операційної діяльності
	Рентабельність звичайної діяльності
	Рентабельність господарської діяльності

Джерело: розроблено на основі [25, с. 5-7]

Отже, з табл. 1.5 бачимо, що Савицька О.М. та Салабай В.О визначають шість показників, які на їхню думку, найбільш повно вимірюють ефективність діяльності підприємства. Ми вважаємо, що оцінка результативності в роботі підприємства займає ключове місце в його управлінській системі і досліджувані авторами показники можуть бути використані для формування як довгострокових, так і короткострокових цілей. На нашу думку, одночасне застосування шести наведених груп показників сприяє більш точному оцінюванню ефективності та результативності діяльності підприємства.

Полозова Т.В. та Обейд Л.Х. у своїх дослідженнях також виокремили показники, які точно вимірюють економічну ефективність діяльності підприємства (рис. 1.5).

Рис. 1.5 Система показників оцінки економічної ефективності діяльності підприємства

Джерело: побудовано на основі [5, с. 277]

З вищенаведеного рисунку бачимо, що автори розділяють думку Савицької О.М. та Салабай В.О стосовно використання сукупності певних показників для повноцінного вимірювання ефективності (результативності) діяльності підприємства.

За словами Пилипенко С.М., оцінювати результати роботи підприємства потрібно, виходячи з її економічних, організаційних та соціальних показників ефективності [20, с. 453]. Автор стверджує, що економічна ефективність охоплює раціональне використання всіх доступних ресурсів, досягнення значних результатів виробництва з мінімальними витратами та ефективність витрат на реалізацію цілей. Організаційну ефективність дослідник визначає як якість організаційної структури та управління, процес ухвалення керівних рішень та здатність реагувати на організаційні перетворення. Соціальна ефективність підприємства оцінюється з огляду на відповідність її витрат і соціальних ефектів до суспільних вимог і потреб. Крім того вона відображає створення корпоративної культури та позитивної психологічної атмосфери в колективі.

Розробка системи оцінювання економічної ефективності для аграрного виробництва має передбачати забезпечення комплексного аналізу двох ключових та взаємозалежних складових результативності діяльності аграрних підприємств. Перша складова – це ефективність використання земельних ресурсів, яку можна визначити через показники сукупного результату на одиницю площі сільськогосподарських земель. Друга складова – економічність виробництва, що демонструє вартість отриманого ефекту.

Зазначене підкреслює необхідність використання комплексу показників, включаючи оцінку ефективності використання авансованого капіталу, вартість виробництва та продуктивність праці, а також

використання основних фондів для аналізу ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств [18, с. 117–126]. Проте, для більш детального аналізу та оцінки ефективності виробництва критично важливе застосування класичних показників рентабельності, що відображають вплив економічних, природних та організаційних факторів.

Проведений аналіз літературних джерел [27] дозволив удосконалити методичний підхід щодо проведення оцінки результативності діяльності аграрного підприємства, на основі використання шести основних груп показників, зокрема: Група 1 – показники фінансової стійкості, Група 2 – показники ділової активності, Група 3 – показники рентабельності, Група 4 – показники фінансового стану і ліквідності, Група 5 – показники оцінки майнового стану, Група 6 – показники оцінки ефективності використання трудового потенціалу. Використовуючи наведені показники вимірювання результативності, підприємство зможе комплексно та ефективно оцінити всі аспекти його діяльності. Запропонований розподіл показників представлений у додатку В.

Проаналізувавши низку праць вітчизняних та зарубіжних вчених щодо оцінки результативності діяльності підприємства, ми дійшли висновку, що не існує універсальної методики вимірювання результативності. На нашу думку, кожне підприємство має розробляти індивідуальну систему вимірювань, яка б відображала унікальні особливості його діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Приватне акціонерне товариство «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» (скорочена назва ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ») розташоване за адресою: Херсонська область, Бериславський район, село Новоолександрівка, вулиця Першого Травня, будинок 98. Дане підприємство було створено 29.08.1996. Керівником товариства є Світличний Микола Гнатович. Розмір статутного капіталу складає 1 223 300,00 грн.

Згідно із КВЕД, ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» здійснює такі види діяльності:

– основний: 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;

– інші:

01.45 Розведення овець і кіз;

01.46 Розведення свиней;

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель [26].

Основні виробничі потужності розміщені за місцем розташування ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» – в селі Новоолександрівка. За останні роки основні засоби підприємства, які є його власністю в оренду не здавалися, а сторонні – не орендувалися.

Основна діяльність підприємства пов'язана з вирощуванням зернових та технічних культур, а це означає, що основним ресурсом товариства є природні ресурси, а саме його землі. Підприємство володіє 4 658 га сільськогосподарських угідь. У табл. 2.1 представлені наявність і структура земельних угідь ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2022 рік.

Таблиця 2.1

**Склад і структура земельних ресурсів у ПрАТ
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ» у 2022 році**

Види угідь	Кількість угідь, га	Частка угідь, %
Загальна земельна площа	4 658	100
у т. ч.: сільськогосподарські угіддя	4 658	100
з них: рілля	4 590	98,5
сінокоси	68	1,5
Кількість працівників, осіб	66	0
Припадає на 1 працівника: сільськогосподарських угідь	70,6	0
ріллі	69,5	0

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

З табл. 2.1 бачимо, що загальна земельна площа на 100% складається з сільськогосподарських угідь. У свою чергу, найбільша частка у структурі сільськогосподарських угідь припадає на рілля (98,5%), а найменша – на сінокоси (1,5%). Спостерігаємо, що у 2022 році на 1 працівника припадає 70,6 га сільськогосподарських угідь та 69,5 га ріллі.

Підприємство має у своєму розпорядженні досить великий парк сільськогосподарської техніки. У табл. 2.2 представлено наявність сільськогосподарської техніки у ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» протягом 2020-2022 рр.

Таблиця 2.2

**Забезпеченість ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»
сільськогосподарською технікою за 2020-2022 рр.**

Показники	Роки			2022 р. у % до 2020 р.
	2020	2021	2022	
Трактори, всього:	26	27	27	103,8
У розрахунку на 100 га ріллі	0,57	0,59	0,59	103,5
Комбайни зернові	8	8	8	100
Сівалки:				
- для зернових культур	6	6	6	100
- для соняшника	6	6	6	100

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Отже, з табл. 2.2 бачимо, що протягом 2020-2022 рр. вагомих змін у структурі сільськогосподарської техніки немає. Так, спостерігаємо, що у 2021 році підприємство придбало один трактор. Сільськогосподарську техніку та інші основні засоби товариство активно купувало до 2020 року включно. Так, у 2020 році за власні кошти ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» придбало одну сівалку «Альфа», три сівалки УПС-8А та один трактор К-700.

Досліджуючи організаційно-економічну характеристику ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» варто провести економічний аналіз діяльності підприємства. За допомогою Форми №1 Балансу та Форми №2 Звіту про фінансові результати розрахуємо основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за останні три роки (табл. 2.3).

За даними табл. 2.3 бачимо, що протягом аналізованого періоду більшість показників суттєво знизилось. Так, у 2022 році у порівнянні з 2020 роком спостерігаємо значне зниження чистого доходу від реалізації продукції на 13216,6 тис. грн. або на 37,8%. Суттєво зменшились також витрати на реалізацію продукції на 12256,2 тис. грн. або на 47,7%. Через значне зменшення чистого доходу та суттєве збільшення операційних витрат та інших витрат на 19,5% та в 15,5 разів відповідно значно знизився і чистий прибуток – на 19268,1 тис. грн.

Таблиця 2.3

**Основні фінансово-економічні показники господарської діяльності
ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022рр.**

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	абсолютне (+,-)	відносне (%)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	34935,4	58101,2	21718,8	-13216,6	62,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	25685,5	42591,5	13429,3	-12256,2	52,3
Інші операційні витрати, тис. грн.	6975,4	13758,7	8335,9	1360,5	119,5
Інші витрати, тис. грн.	1120	506,5	18541,2	17421,2	1555,5
Середньорічна вартість, тис. грн.					
необоротних активів	16630,2	15721,9	11116,9	-5513,3	66,8
оборотних активів	28957,7	41422,3	30479,5	1521,8	105,3
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	1538,3	1721,2	-17729,8	-19268,1	0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	1538,3	1721,2	-17729,8	-19268,1	0
Статутний капітал, тис. грн.	1223,3	1223,3	1223,3	0,0	100,0
Додатковий капітал, тис. грн.	19136,3	19136,3	19136,3	0,0	100,0
Резервний капітал	3182,1	3743,0	3742,9	560,8	117,6
Нерозподілений прибуток, тис. грн.	20067,1	25254,1	7524,3	-12542,8	37,5
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	77	75	66	-11	85,7

Фондовіддача основних виробничих фондів, грн./грн.	2,1	3,7	2,0	-0,1	95,2
Фондоозброєність 1 працівника, тис. грн./ос.	216,0	209,6	168,4	-47,6	78,0
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	1,2	1,4	0,7	-0,5	58,3
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	453,7	774,7	329,1	-124,6	72,5
Рентабельність діяльності, %	4,4	3,0	-81,6	0	-86

Джерело: складено автором на основі додатку А і додатку Б

Показники, які відображають ефективність діяльності підприємства також зазнали негативних змін. Зокрема фондовіддача основних виробничих фондів у 2022 році зменшилась на 4,8%, порівняно з 2020 роком, що пов'язано із скороченням чистого доходу від реалізації продукції та середньорічної вартості необоротних активів. Фондоозброєність 1 працівника зменшилась на 22% за рахунок зниження середньорічної вартості необоротних активів на 33,2% та середньооблікової чисельності працівників на 11 осіб. Коефіцієнт оборотності оборотних активів значно зменшився на 0,5 оборотів або на 41,7%, що також пов'язано із зниженням чистого доходу від реалізації продукції та незначним збільшенням середньорічної вартості оборотних активів на 5,3%. У результаті зниження описаних вище показників знизилась продуктивність праці на 27,5%. У результаті маємо негативне значення рівня рентабельності діяльності.

Причиною, по якій ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» зазнало суттєвих збитків у 2022 році є повномасштабне вторгнення російських військ на територію України 24.02.2022. Товариство розташоване в селі Новоолександрівка Херсонської області й через місяць після вторгнення село опинилось під окупацією. Підприємство не мало змоги зібрати врожай та засіяти поля, адже більшість полів, які знаходяться у використанні товариства були заміновані. Крім того через цілодобові обстріли навколишніх територій та безпосередньо села Новоолександрівка було і на цей момент залишається небезпечним викликати працівників на роботу. Проте, незважаючи на обставини та небезпеку підприємству все ж вдалось

зібрати невелику частину зернових та засіяти ними незаміновані та близькі до населеного пункту поля.

Досліджуючи дане підприємство, слід здійснити оцінювання оборотних коштів підприємства. Для цього проаналізуємо структуру та стан оборотних коштів за останні три роки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

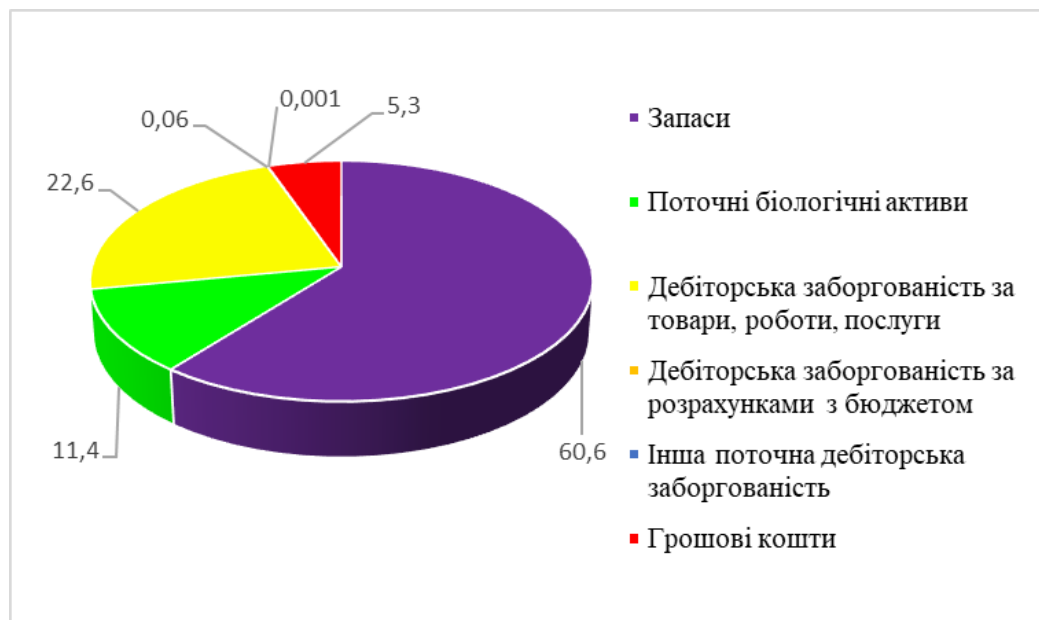
Структура та стан оборотних активів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Показники стану оборотних коштів підприємства	Роки						Відхилення 2022р. до 2020р., %
	2020		2021		2022		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Запаси:	25848,5	89,3	33805,6	81,6	18482,1	60,6	71,5
поточні біологічні активи	1789,7	6,2	3716,7	9,03	3464,7	11,4	193,6
готова продукція	3603,3	12,4	7235,5	17,5	7245,9	23,8	201,1
Дебіторська заборгованість за товари	705,8	2,4	3868,5	9,3	6889,7	22,6	976,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	0	0,0	9,3	0,02	17,2	0,06	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	79,6	0,28	0	0,0	0,2	0,001	0,25
Грошові кошти	528,3	1,8	5,5	0,01	1625,6	5,3	307,7
Витрати майбутніх періодів	5,8	0,02	16,7	0,04	0	0,0	0,0
Всього оборотних активів	28957,7	100	41422,3	100	30479,5	100	105,3

Джерело: складено автором на основі додатку А і додатку Б

Отже, результати проведеного аналізу, наведеного в табл. 2.4 показали, що в структурі оборотних активів найбільшу частку займають запаси – в середньому 77,2%, разом з тим у 2022 році вони зменшилися на 28,5% у порівнянні з попереднім роком. Більш вагому частку, порівняно з іншими показниками займають поточні біологічні активи – в середньому 26,6%, які у 2022 році суттєво збільшилися на 93,6%, порівняно з 2020 роком. Частка готової продукції зростає на 11,4%, що пов'язано із значним збільшенням готової продукції на складі в 2 рази. Дебіторська заборгованість за товари у звітному році також збільшилась майже в 10 разів, що є негативним показником у діяльності підприємства. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та інша поточна дебіторська заборгованість займають найменшу частку в структурі оборотних активів, при чому останній показник зменшився на 99,8%. У 2022 році грошові кошти суттєво збільшилися у 3 рази, порівняно з 2020 роком, а їх частка збільшилась на 3,5%.

На рис. 2.1 наведено структуру оборотних активів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2022 рік.

Рис. 2.1 Структура оборотних активів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» у 2022 році

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 2.4

Отже, з рис. 2.1 бачимо, що найбільша частка в структурі оборотних коштів припадає на запаси (60,6%). Вагому частку займають такі показники як дебіторська заборгованість за товари (22,6%) та поточні біологічні активи (11,4%). Малу частку займають грошові кошти (5,3%). Найменшу питому вагу займають дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (0,06%) та інша поточна дебіторська заборгованість (0,001%).

Досліджуючи дане підприємство, варто провести аналіз запасів та визначити їх динаміку протягом 2020-2022 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз запасів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%
Запаси	25848,5	100	33805,6	100	18482,1	100	-7366,4	71,5
Виробничі запаси	20472,0	79,2	22852,6	67,6	7781,0	42,1	-12691	38,0
Готова продукція	3603,3	13,9	7235,5	21,4	7245,9	39,2	3642,6	201,1
Поточні біологічні активи	1789,7	6,9	3716,7	11,0	3464,7	18,7	1675	193,6

Джерело: розроблено автором на основі додатку А і додатку Б

Отже, з табл. 2.5 бачимо, що у 2022 році загальна кількість запасів значно зменшилась на 7366,4 тис. грн. або на 28,5%. При цьому в структурі запасів найбільше зменшились виробничі запаси – на 12691 тис. грн. або на 62%. Щодо готової продукції та поточних біологічних активів, то вони навпаки збільшились на 3642,6 тис. грн. або в 2 рази та 1675 тис. грн. або 93,6% відповідно.

На рис. 2.2 можемо візуально побачити, яку питому вагу займають складові запасів у 2022 році.

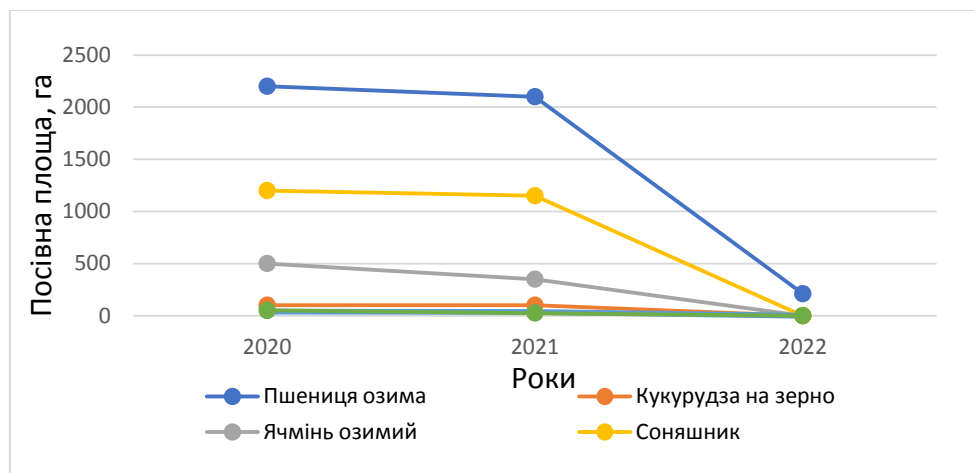

Гречка на зерно	40	1,0	35	0,9	0	0,0	-40	0,0
Суданка на насіння	50	1,2	25	0,6	0	0,0	-50	0,0
Всього	4090	100	3760	100	210	100	-3880	5,1

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Отже, з табл. 2.6 видно, що у звітному році підприємство засіяло лише пшеницю озиму, що на 1990 га або 90,5% менше, аніж у 2020 році. Аналізуючи 2020 та 2021 роки, бачимо, що найбільша частка посівних площ приходить на пшеницю озиму – в середньому 54,9%. Соняшник та ячмінь озимий також займають вагому частку в структурі посівних площ – в середньому 30,0% та 10,8% відповідно. Найменшу питому вагу займають такі культури як кукурудза на зерно – 2,6%, гречка на зерно – 1,0% та суданка на насіння – 0,9%. Загалом у 2022 році у порівнянні з 2020 роком посівна площа під сільськогосподарські культури зменшилась на 3880 га або на 94,9%, що безпосередньо пов'язано із повномасштабним вторгненням російських військ на територію України.

На рис. 2.3 можемо візуально побачити динаміку посівних площ ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Рис. 2.3 Динаміка посівних площ у ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» протягом 2020-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 2.6

Так, з рис. 2.3 спостерігаємо несуттєве зменшення посівних площ під всі сільськогосподарські культури у 2021 році та різке зменшення даних площ у 2022 році, порівняно з базовим роком.

Таблиця 2.7

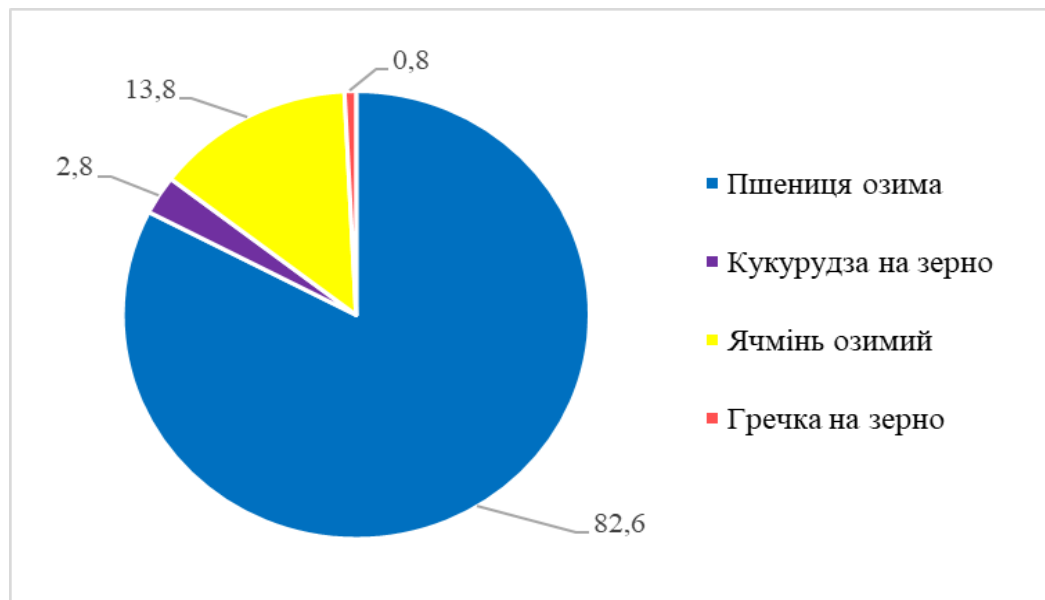
**Структура валового збору сільськогосподарських культур у
ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.**

Культури	Роки						Відхилення 2022р. до 2020р.	
	2020		2021		2022		абсолютне (+,-)	відносне (%)
	ц	%	ц	%	ц	%		
Пшениця озима	66000	73,8	73500	82,6	6300	100,0	-59700	9,5
Кукурудза на зерно	2500	2,8	2500	2,8	0	0,0	-2500	0,0
Ячмінь озимий	20000	22,4	12250	13,8	0	0,0	-20000	0,0
Гречка на зерно	880	1,0	700	0,8	0	0,0	-880	0,0
Всього	89380	100	88950	100	6300	100	-83080	7,0

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

З табл. 2.7 бачимо, що у 2022 році товариство зібрало лише пшеницю озиму, що на 59700 ц або 90,5% менше, порівняно з 2020 роком. Аналізуючи 2020 та 2021 роки, бачимо, що кукурудза на зерно не зазнала змін, ячмінь озимий протягом аналізованого періоду зменшився на 7750 ц або на 38,8%, а гречка на зерно зменшилась на 180 ц або на 20,5%.

На рис. 2.4 можемо візуально побачити, яку питому вагу займають сільськогосподарські культури в загальній структурі валового збору в 2021 році.

Рис. 2.4 Структура валового збору в ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» у 2021 році

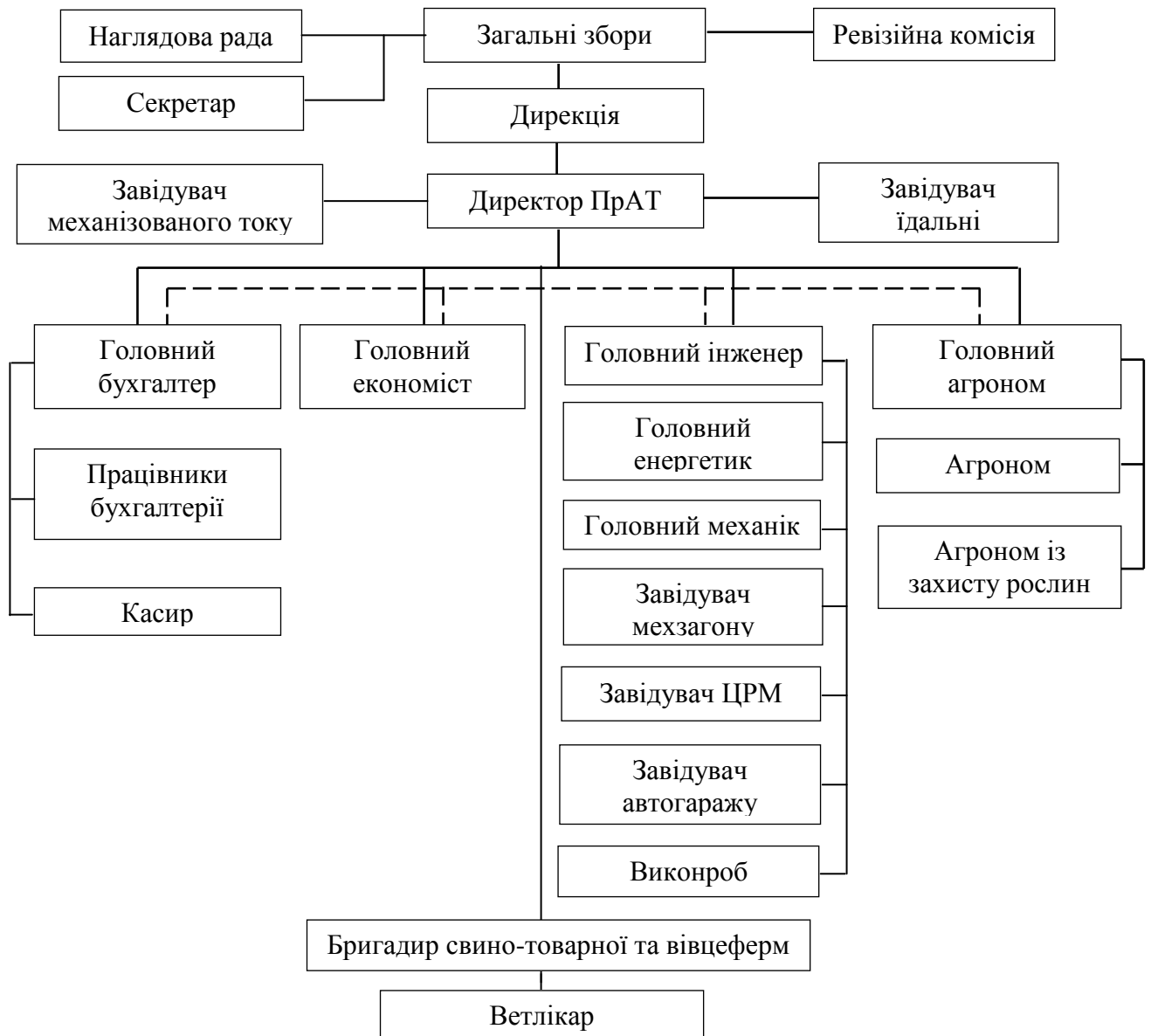
Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 2.7

Так, з рис. 2.4 бачимо, що найбільшу частку в структурі валового збору займає пшениця озима (82,6%), вагому частку займає ячмінь озимий (13,8%), а найменшу питому вагу займають кукурудза на зерно (2,8%) та гречка на зерно (0,8%).

Крім природніх ресурсів ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» має розпорядженні капітальні та трудові ресурси. Так, товариство має шість внутрігосподарських підрозділів: мехзагін, бригада свино-товарної ферми, автопарк, будівельна бригада, ЦРМ (центральна ремонтна майстерня) та електроцех. Крім цього на підприємстві є два склади для зберігання запасних частин і матеріалів для сільськогосподарської техніки, один склад – для автомобілів, один склад – для будівельних матеріалів та шість складів – для зберігання сільськогосподарських культур.

ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» має досить складну структуру управління, у якій існують два контрольні органи – наглядова рада, ревізійна комісія та загальні збори. Виконавчим органом є директор. Організаційна структура підприємства представлена відділами, які організовані по лінійно-функціональному типу, де поєднуються лінійне підпорядкування відділів

керівнику товариства та їх функціональне управління. На рис. 2.5 зображена схема структури управління ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

Рис. 2.5 Структура управління ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Отже, з рис. 2.5 бачимо, що на досліджуваному підприємстві є чотири відділи: бухгалтерський, планово-економічний, інженерно-технічний та агрономічний. Менеджери середньої ланки підпорядковуються керівникам відповідних відділів, а ті в свою чергу – директору товариства.

Директор ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» є повністю відповідальним за організацію роботи в товаристві. Він представляє інтереси підприємства, здійснює угоди з партнерами, розпоряджається майном відповідно до

статуту, забезпечує злагоджену роботу всіх відділів та ефективну взаємодію між ними.

Бухгалтерський відділ відповідає за раціональну організацію обліку фінансово-господарської діяльності підприємства. Це включає створення та підтримку облікової системи, ведення реєстрів обліку, контроль за правильністю та повнотою документації. Планово-економічний відділ забезпечує раціональну організацію діяльності підприємства шляхом керування розробкою планів щодо матеріальних і трудових витрат, проектів, техніко-економічних нормативів тощо.

Інженерно-технічний відділ відповідає за організацію раціональної експлуатації сільськогосподарської техніки та обладнання на підприємстві, контроль за технічним обслуговуванням та ремонтом засобів механізації, матеріально-технічним забезпеченням. Агрономічний відділ відповідає за великий спектр роботи у галузі рослинництва. Він керує основними процесами, пов'язаними з обробітком ґрунту, посівом культур, збиранням врожаю. Даний відділ забезпечує раціональне використання земельних угідь, сільськогосподарської техніки, паливних матеріалів.

Отже, за результатами досліджень можна сказати, що у зв'язку зі складною ситуацією в нашій країні, у 2022 році ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» зазнало значних збитків, що негативно вплинуло на всю роботу підприємства. Проте, аналізуючи попередні роки, товариство ефективно здійснювало свою діяльність, на що вказує зростання чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку, стабільний потік покупців та наявність надійних постачальників.

2.2 Аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

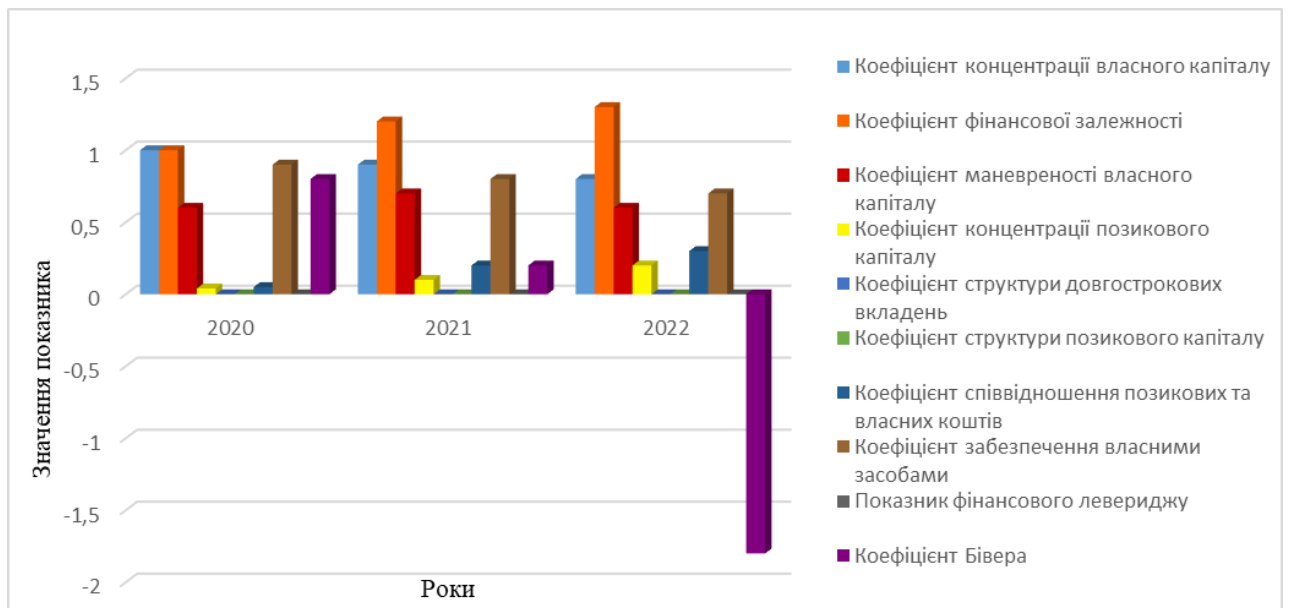
Ретельний аналіз та оцінка результативності діяльності підприємства дозволяє розкрити можливості для його розвитку, сприяє своєчасному виявленню та коригуванню проблемних аспектів управління, забезпечує

оптимальне використання ресурсів та сприяє оптимізації виробничих потужностей. Однак на сьогодні не сформульовано єдиної методики визначення показників результативності, яка б використовувалася для оцінки діяльності аграрних підприємств.

Як відомо, результативність діяльності підприємства тісно пов'язана з його ефективністю, адже рівень досягнення поставлених цілей, тобто досягнення певних результатів значною мірою обумовлене ефективністю роботи підприємства. Саме тому для аналізу результативності діяльності аграрного підприємства будемо використовувати комплексний методичний підхід, який ґрунтується на використанні шести груп показників оцінки ефективності діяльності підприємства.

Аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» представлено у додатку В. На основі проведеного аналізу бачимо, що більшість розрахованих показників ефективності діяльності досліджуваного підприємства погіршилися із початком військової агресії на території України. Зокрема, розраховані показники фінансової стійкості вказують на збільшення потреби у фінансуванні від зовнішніх джерел, що може негативно позначитися на діяльності підприємства у майбутньому, особливо з огляду на поточні економічні виклики та нестабільність. На рис. 2.6 можемо візуально побачити динаміку показників фінансової стійкості ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за досліджуваний період.

Рис. 2.6 Динаміка зміни показників фінансової стійкості ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі додатку В

Отже, з рис. 2.6 бачимо, що коефіцієнт концентрації власного капіталу у звітному році зменшився на 0,2 або на 20%, порівняно з 2020 роком. Бачимо, що у звітному році питома вага власного капіталу складає 80% від усієї суми авансованих коштів, що позитивно відображається на роботі досліджуваного підприємства. Крім того значення аналізованого показника відповідає оптимальному нормативному рівню. Проте спостерігаємо, що значення коефіцієнта автономії протягом аналізованого періоду зменшується, що вказує про підвищення залежності підприємства від зовнішнього фінансування.

У свою чергу коефіцієнт фінансової залежності у звітному році збільшився на 0,3 або на 30%, порівняно з базовим роком. Разом з тим у 2022 році аналізований коефіцієнт має відхилення від гранично допустимої величини на 0,8. Отримані результати свідчать про збільшення питомої ваги залучених коштів у структурі фінансування організації.

Спостерігаємо, що протягом аналізованого періоду коефіцієнт маневреності не зазнав суттєвих змін, а його значення у звітному році

перевищує оптимальний рівень на 0,6. Однак у 2022 році, порівняно з 2021 роком досліджуваний коефіцієнт зменшився на 0,1, що вказує на певне зменшення здатності підприємства вільно розпоряджатися своїми фінансовими ресурсами.

Аналізуючи коефіцієнт концентрації позикового капіталу, бачимо, що у 2022 році він суттєво збільшився у 5 разів, порівняно з 2020 роком. Зміни відбулися за рахунок значного збільшення поточних зобов'язань протягом аналізованого періоду на 7 990,5 тис. грн. або в 5 разів, що є негативною тенденцією для досліджуваного підприємства. Попри те, що значення даного показника не перевищує оптимальний нормативний рівень, його динаміка свідчить про збільшення частки позик у структурі фінансування підприємства.

Що стосується таких показників фінансової стійкості як коефіцієнт структури довгострокових вкладень, коефіцієнт структури позикового капіталу та показник фінансового левериджу, то протягом аналізованого періоду вони не змінювались і дорівнювали 0. Така тенденція пов'язана із відсутністю довгострокових зобов'язань на досліджуваному підприємстві.

Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів у 2022 році суттєво збільшився у 6 разів, порівняно з 2020 роком. Спостерігаємо, що у звітному році на 1 грн. власного капіталу припадає 0,3 грн. поточних зобов'язань. Бачимо, що значення аналізованого показника перевищує допустимий рівень на 0,2. Загалом тенденція вказує на послаблення незалежності досліджуваного підприємства від фінансової допомоги від зовнішніх джерел, що свідчить про погіршення фінансової стійкості.

Аналізуючи коефіцієнт забезпечення власними засобами, спостерігаємо, що у звітному році він зменшився на 0,2 або на 22,2% у порівнянні з базовим роком. Така тенденція має негативний характер та вказує на зменшення фінансової стабільності.

Аналізуючи зміну коефіцієнта Бівера у 2022 році, порівняно з 2020 роком, можна констатувати, що він суттєво зменшився на 2,6 або в 2 рази.

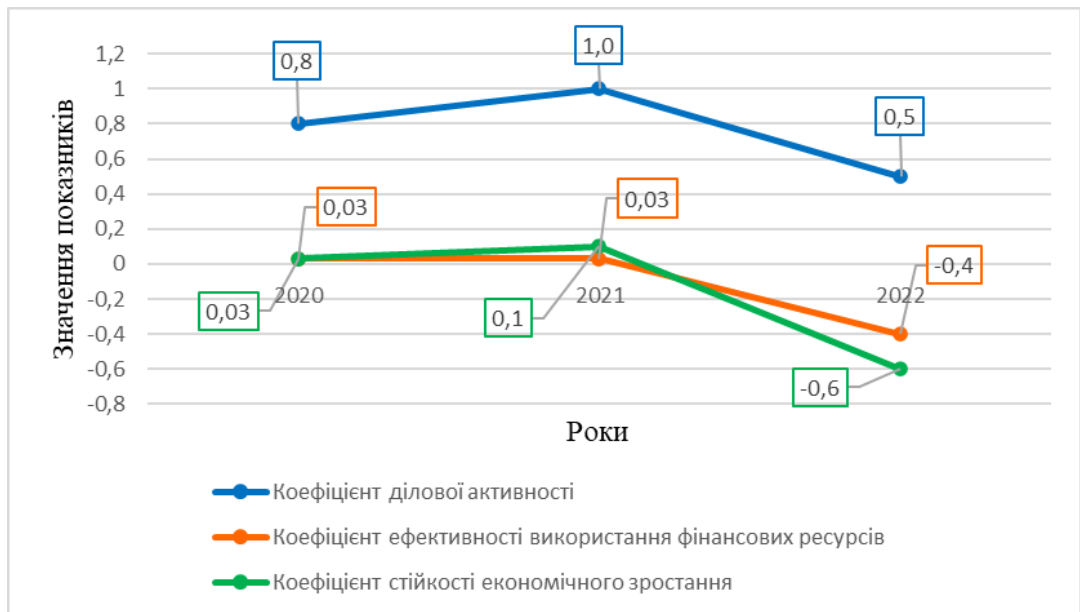
Негативна динаміка пов'язана зі значним зменшенням чистого прибутку у звітному році на 19 268,1 тис. грн або в 11,5 разів, що безпосередньо пов'язано із вторгненням російських військ на територію України.

Виходячи з розрахунків показників ділової активності, наведених у додатку В, можемо сказати, що більшість показників мають великі відхилення від їх оптимального нормативного рівня, що вказує на негативну тенденцію. Зокрема, аналізуючи фондвіддачу, можемо сказати, що у 2022 році вона зменшилась на 0,6 або на 60%, порівняно з 2020 роком за рахунок зменшення обсягу реалізації за досліджуваний період. Проте відзначається, що аналізований показник у звітному році відповідає оптимальному нормативному рівню.

Спостерігаємо, що оборотність коштів у розрахунках значно зменшилась у звітному році на 20 оборотів та відповідно суттєво збільшилась на 128 днів у порівнянні з базовим роком, що є негативною тенденцією для підприємства. Негативна динаміка досліджуваного показника пов'язана передусім зі зменшенням обсягу реалізації на 13 216,6 тис. грн. або на 37,8% та суттєвим збільшенням дебіторської заборгованості на 7 747,3 тис. грн. або в 12 разів. Бачимо, що у 2022 році кількість оборотів складала 2,5, що на 15,5 оборотів менше за оптимальний нормативний рівень досліджуваного показника. Крім того оборотність коштів у розрахунках у звітному році складала 144 дні, що на 124 дні більше за допустимий рівень. Звідси, можемо сказати, що у 2022 році підприємству необхідно щонайменше 144 дні, щоб погасити дебіторську заборгованість, що негативно впливає на роботу досліджуваного підприємства.

Негативна динаміка також спостерігається за такими показниками як оборотність оборотних засобів, оборотність власного капіталу та оборотність капіталу. Наведені показники мають досить велике відхилення від допустимого їх рівня, що свідчить про зростання потреби підприємства у додаткових фінансових ресурсах та низьку активність власного капіталу.

На рис. 2.7 представлено динаміку зміни таких показників ділової активності як коефіцієнта ділової активності, коефіцієнта ефективності використання фінансових ресурсів та коефіцієнта стійкості економічного зростання протягом 2020-2022 рр.

Рис. 2.7 Динаміка зміни показників ділової активності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

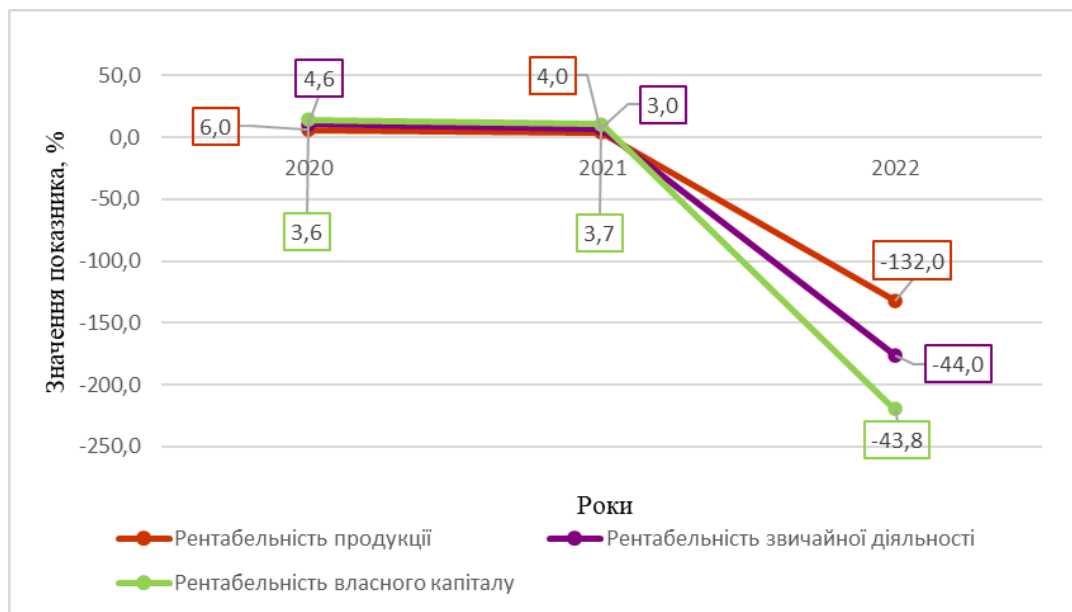
Джерело: розроблено автором на основі додатку В

Отже, з рис. 2.7 бачимо, що коефіцієнт ділової активності у 2022 році значно зменшився на 0,3 або на 37,5% у порівнянні з 2020 роком. Такі зміни пов'язані із зменшенням обсягу реалізації протягом аналізованого періоду на 13 216,6 тис. грн. або на 37,8%. Попри негативну тенденцію значення показника ділової активності у звітному році відповідає оптимальному нормативному рівню.

Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів у звітному році також зазнав суттєвого зменшення на 0,43 або в 13 разів, порівняно з базовим роком. При цьому даний показник у 2022 році не відповідає гранично допустимому рівню та є меншим за нього на 0,6. Негативна динаміка аналізованого показника безпосередньо пов'язана із значним зменшенням чистого прибутку за досліджуваний період.

Спостерігаємо, що коефіцієнт стійкості економічного зростання у 2022 році суттєво зменшився на 0,63 або в 20 разів у порівнянні з 2020 роком, що вказує на зниження потенціалу досліджуваного підприємства. Негативна динаміка пов'язана із значним зменшенням у звітному році нерозподіленого прибутку на 12 542,8 тис. грн. або на 62,5%, порівняно з базовим роком.

Аналіз показників рентабельності досліджуваного підприємства вказує на загальне погіршення фінансової ефективності підприємства, адже аналізовані показники мають протилежне значення до оптимального нормативного рівня. На рис. 2.8 наведено динаміку показників рентабельності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» протягом аналізованого періоду.

Рис. 2.8 Динаміка зміни показників рентабельності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі додатку В

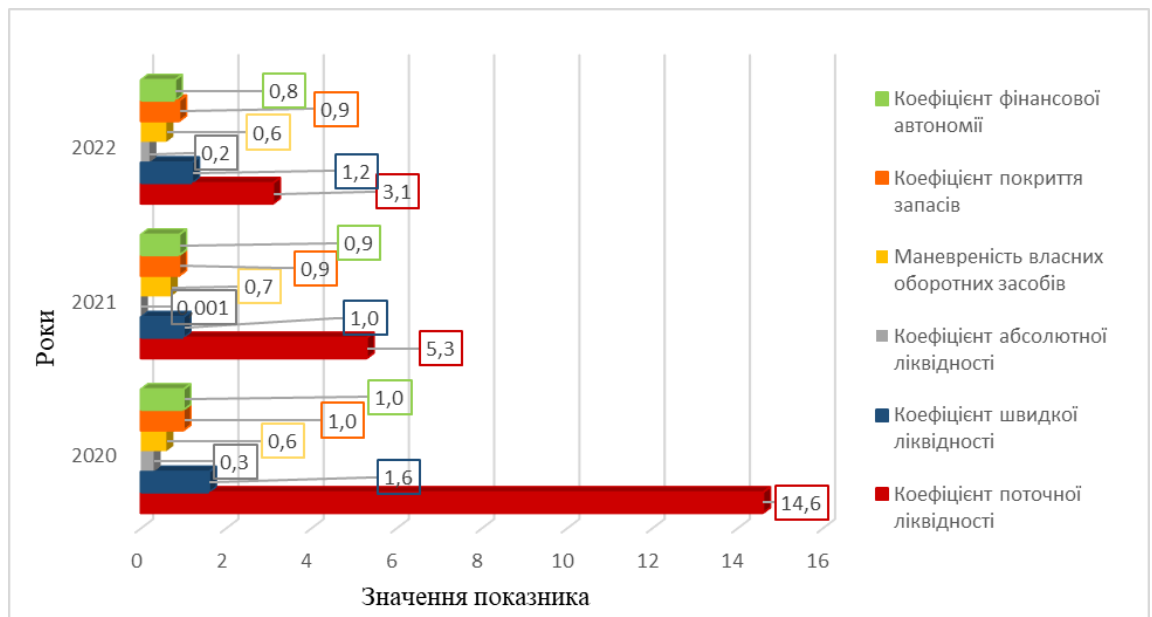
Отже, з рис. 2.8 бачимо, що рентабельність продукції у 2022 році зменшилась на 138,0%, порівняно з 2020 роком, що пов'язано із суттєвим зменшенням собівартості реалізованої продукції на 12 256,2 тис. грн. або на 47,7%, а також значним зменшенням валового прибутку. Така динаміка для підприємства є негативною. Варто зазначити, що скорочення витрат та

валового прибутку пов'язано із зменшенням обсягів виробленої сільськогосподарської продукції.

Спостерігаємо, що рівень рентабельності звичайної діяльності у звітному році значно скоротився на 48,6% у порівнянні з базовим роком. Негативні зміни відбулись внаслідок суттєвого зменшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування та значним збільшенням загальних витрат.

Щодо рентабельності власного капіталу, то протягом аналізованого періоду спостерігаємо значне зменшення його рівня на 47,5%, що безпосередньо пов'язано із суттєвим зменшенням чистого прибутку.

Аналіз показників фінансового стану та ліквідності свідчить про тенденцію до зниження більшості показників за досліджуваний період. На рис. 2.9 можемо візуально побачити динаміку зміни досліджуваних показників ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» протягом 2020-2022 рр.

Рис. 2.9 Динаміка зміни показників фінансового стану і ліквідності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі додатку В

Отже, з рис. 2.9 спостерігаємо, що коефіцієнт поточної ліквідності суттєво зменшився протягом досліджуваного періоду на 11,5 або на 78,8%,

що пов'язано із значним збільшенням поточних зобов'язань. Попри наявну негативну тенденцію даний показник у 2022 році наближений до нормативного рівня.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2022 році також зазнав певного зменшення на 0,4 або на 25% у порівнянні з 2020 роком. Порівнюючи аналізований показник з попереднім, бачимо, що коефіцієнт швидкої ліквідності є меншим за коефіцієнт поточної ліквідності, що свідчить про певну залежність поточних активів від запасів підприємства.

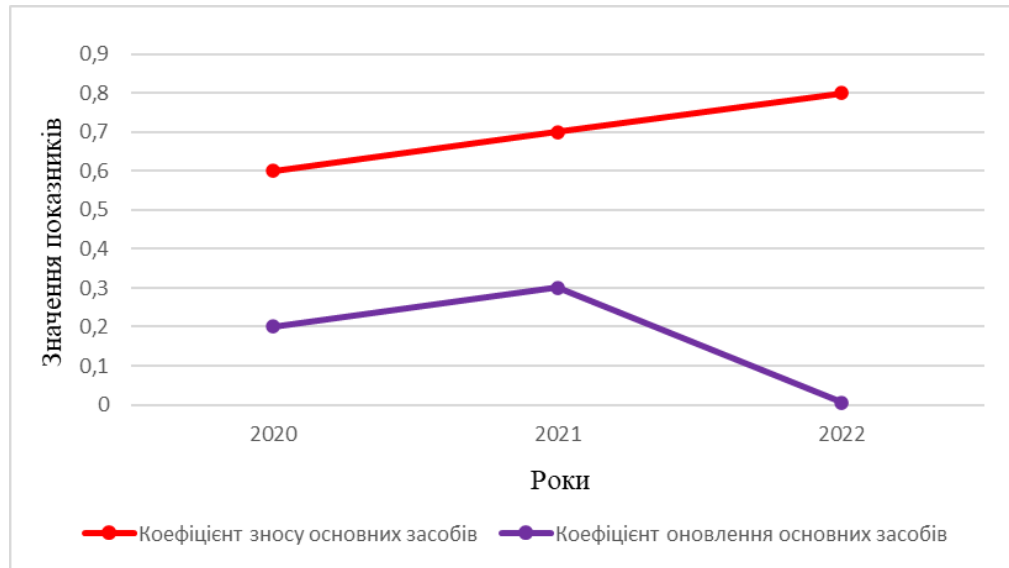
Спостерігаємо, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у звітному році є в межах допустимого рівня та загалом зазнав незначних змін, порівняно з базовим роком. Проте у порівнянні з 2021 роком даний показник збільшився на 0,199 або в 20 разів. Наявна динаміка пов'язана із суттєвим збільшенням грошей та їх еквівалентів на 1 620,1 тис. грн. або в 30 разів.

Маневреність власних оборотних засобів протягом аналізованого періоду залишилася без змін та дорівнює 0,6, що відповідає оптимальному нормативному рівню.

Щодо коефіцієнту покриття запасів, то у 2022 році він дещо зменшився на 0,1 або на 10%, порівняно з 2020 роком. Коефіцієнт фінансової автономії також зменшився протягом аналізованого періоду на 0,2 або на 20%. У 2022 році значення даного показника відповідає рекомендованому рівню та дорівнює 0,8, що вказує на здатність підприємства покрити 80% активів за рахунок власного капіталу.

Проводячи аналіз показників оцінки майнового стану підприємства, бачимо, що сума господарських коштів які є в розпорядженні підприємства у 2022 році зменшилась на 3 991,5 тис. грн. або на 8,8% у порівнянні з 2020 роком. Щодо частки активної частини основних засобів, то у звітному році вона несуттєво збільшилась на 2,7%, порівняно з базовим роком.

На рис. 2.10 представлено динаміку зміни таких показників оцінки майнового стану як коефіцієнта зносу основних засобів та коефіцієнта оновлення основних засобів протягом 2020-2022 рр.

Рис. 2.10 Динаміка зміни показників майнового стану ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2020-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі додатку В

Отже, з рис. 2.10 бачимо, що коефіцієнт зносу основних засобів у 2022 році суттєво збільшився на 33,3% у порівнянні з 2020 роком, що є негативною тенденцією для підприємства. Така динаміка пов'язана передусім із збільшенням суми зносу на 17 573,4 тис. грн. або на 85,8%. Коефіцієнт оновлення основних засобів значно зменшився у звітному році на 97,5%, порівняно з базовим роком, що свідчить про скорочення інтенсивності фінансових інвестицій.

Аналізуючи останню групу показників, наведену в додатку В, бачимо, що продуктивність праці у 2022 році значно зменшилась на 124,6 тис. грн. або на 27,5% у порівнянні з 2020 роком. Зменшення даного показника пов'язане зі зменшенням обсягів реалізації продукції, що є негативною тенденцією для підприємства. Трудомісткість за аналізований період суттєво збільшилась на 50%, що також негативно відображається на роботі підприємства.

Отже, проведений аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» показав, що розраховані показники погіршилися із

початком військових дій на території України. Значне зниження основних показників рентабельності, погіршення оборотності активів та збільшення фінансової залежності від зовнішніх джерел свідчать про зниження ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

2.3 Оцінка впливу факторів на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Основним критерієм оцінки успішності підприємства у досягненні його стратегічних цілей є рентабельність. Показники рентабельності є ключовими для дослідження фінансового стану, оскільки показують, наскільки ефективно компанія управляє своїми ресурсами з метою збільшення прибутків та відображають результативність діяльності підприємства в цілому.

Оцінку впливу факторів на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» будемо проводити за допомогою факторного аналізу основних показників рентабельності. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, проведемо факторний аналіз рентабельності продукції та рентабельності звичайної діяльності. Що стосується рентабельності власного капіталу, то аналіз проведемо за допомогою трьохфакторної моделі та методу абсолютних різниць.

Вплив факторів на рентабельність продукції представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Факторний аналіз рентабельності продукції ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Показник	2020р.	Умовне значення	2022р.
Прибуток, тис. грн.	1538,3	-17729,8	-17729,8
Витрати на реалізацію продукції, тис. грн.	25685,5	25658,5	13429,3
Рентабельність продукції, %	6,0	-69,1	-132,0
Вплив прибутку, %	$-69,1 - 6,0 = -75,1$		0
Вплив витрат на реалізацію продукції, %	0	$-132,0 - (-69,1) = -62,9$	
Відхилення рентабельності продукції (всього), %	$-132,0 - 6,0 = -138,0$		

Джерело: розроблено автором на основі додатку А і додатку Б

Перевірка розрахунків: $-75,1 + (-62,9) = -138,0\%$

Як впливає з даних табл. 2.7, рентабельність продукції у загальному зменшилась на 138,0%. Зокрема, у 2022 році досліджуваний показник зменшився на 75,1% за рахунок зменшення прибутку на 19 268,1 тис. грн. або в 11,5 разів протягом аналізованого періоду. Також у звітному році на 62,9% зменшилась рентабельність продукції внаслідок зміни витрат на реалізацію продукції, яка у 2022 році зменшилась на 12 256,2 тис. грн. або на 47,7% у порівнянні з 2020 роком.

Факторний аналіз рентабельності звичайної діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за досліджуваний період проведено в табл. 2.8

Таблиця 2.8

**Факторний аналіз рентабельності звичайної діяльності ПрАТ
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ»**

Показник	2020р.	Умовне значення	2022р.
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	1538,3	-17729,8	-17729,8
Витрати підприємства (всього), тис. грн.	33 780,9	33 780,9	40 306,4
Рентабельність прибутку до оподаткування, %	4,6	-52,5	-44,0
Вплив прибутку до оподаткування, %	$-52,5 - 4,6 = -57,1$		0
Вплив загальних витрат, %	0	$-44,0 - (-52,5) = 8,5$	
Відхилення рентабельності звичайної діяльності (всього), %	$-44,0 - 4,6 = -48,6$		

Джерело: розроблено автором на основі додатку А і додатку Б

Перевірка розрахунків: $-57,1 + 8,5 = -48,6\%$

Отже, дані табл. 2.8 свідчать про погіршення рентабельності звичайної діяльності у звітному році на 48,6% у порівнянні з базовим роком. Найбільший негативний вплив на зміни аналізованого показника відбулися за рахунок впливу прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, що зменшило рівень рентабельності від звичайної діяльності на 57,1%. За рахунок впливу загальних витрат, які протягом аналізованого періоду

збільшилися на 6 525,5 тис. грн. або на 19,3% рівень досліджуваного показника рентабельності зріс на 8,5%.

Зміну рівня рентабельності власного капіталу ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та факторних показників у динаміці представлено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу
ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за аналізований період**

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021
Дохід від реалізації, тис. грн.	34935,4	58101,2	21718,8	+23165,8	-36382,4
Прибуток, тис. грн.	1538,3	1721,2	-17729,8	+182,9	-19451,0
Всього активів (пасивів), тис. грн.	45587,9	57144,2	41596,4	+11556,3	-15547,8
Власний капітал, тис. грн.	43608,8	49356,7	31626,8	+5747,9	-17729,9
Чиста рентабельність продажу	0,04	0,03	-0,82	-0,01	-0,85
Ресурсовіддача	0,8	1,0	0,5	+0,2	-0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,0	1,2	1,3	+0,2	+0,1
Рентабельність власного капіталу	0,035	0,036	-0,55	+0,001	-0,59

Джерело: розроблено автором на основі додатку А і додатку Б

Отже, за даними табл. 2.9 бачимо, що всі показники, окрім чистої рентабельності продажу у 2021 році зазнали збільшення, порівняно з 2020 роком, що є позитивною тенденцією для підприємства. Однак у 2022 році спостерігається значне зменшення усіх показників, окрім коефіцієнта фінансової залежності, порівняно з 2021 роком, що безпосередньо пов'язано з повномасштабним вторгненням російських військ на територію України.

Узагальнимо результати розрахунків у табл. 2.10

Таблиця 2.10

**Вплив визначених чинників на рентабельність суми капіталу ПрАТ
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за досліджуваний період**

Показник	Зміна (+,-)	
	2021 рік	2022 рік
Рентабельність продажу	-0,008	-1,04
Ресурсовіддача	+0,005	+0,49
Коефіцієнт фінансової залежності	+0,005	-0,04
Відхилення коефіцієнта рентабельності власного капіталу	+0,001	-0,59

(всього)		
----------	--	--

Джерело: складено автором на основі даних табл. 3.3

Перевірка розрахунків: $-0,008 + 0,005 + 0,005 = 0,001$

$-1,04 + 0,49 + (-0,04) = -0,59$

Отже, як видно з даних, наведених у табл. 2.10, загальне відхилення рентабельності власного капіталу у 2022 році склало $-0,59$, а в 2021 році $+0,001$. Варто зазначити, що зменшення досліджуваного показника рентабельності в динаміці є негативним для підприємства. Спостерігаємо, що в результаті зміни чистої рентабельності продажу за 2020-2022 рр. відбулось зменшення рентабельності власного капіталу на $0,008$ у 2021 році та на $1,04$. Зміна ресурсовіддачі протягом аналізованого періоду призвела до збільшення досліджуваного показника на $0,005$ у базовому році та на $0,49$ у звітному році. Внаслідок зміни коефіцієнта фінансової залежності збільшилась рентабельність власного капіталу у 2021 році на $0,005$, а у 2022 році – несуттєво зменшилась на $0,04$.

Отже, проаналізувавши вплив факторів на показники рентабельності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», можемо сказати, що резервами для зростання досліджуваних показників можуть бути всі наведені фактори. Варто зазначити, що збільшення такого показника як чистий прибуток призведе до поліпшення та зростання рентабельності продукції, рентабельності звичайної діяльності та рентабельності власного капіталу.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

3.1 Кореляційно-регресійний аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Для досягнення високих показників ефективності діяльності підприємства керівникам потрібно чітко усвідомлювати важливість та значення ключових факторів, що впливають на фінансові результати підприємства і як вони взаємопов'язані з іншими критеріями ефективності. Це сприятиме формуванню ефективної моделі управління та дасть чітке уявлення про механізми впливу на процеси управління.

З метою точного визначення впливу економічних факторів на фінансові результати підприємства, ми вирішили застосувати метод кореляційно-регресійного аналізу [15]. Побудова економіко-математичної моделі є важливим завданням для ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», що забезпечить можливість детального аналізу його прибутку та виявлення ключових чинників, які на нього впливають.

У моделюванні першочерговим завданням є визначення результативної ознаки та основних чинників, що будуть враховані для аналізу. В якості результативного показника вибрано чистий прибуток (збиток), а визначальними факторами, які впливають на його рівень є:

- вартість основних засобів;
- власний капітал;
- собівартість реалізованої продукції;
- чистий дохід від реалізованої продукції;
- продуктивність праці.

У табл. 3.1 наведені вхідні дані за 2020-2022 рр. для проведення кореляційно-регресійного аналізу впливу основних чинників на чистий прибуток (збиток) ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» із використанням функцій MS Excel.

Таблиця 3.1

Зведені дані для проведення кореляційно-регресійного аналізу

Рік	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	Чинники впливу				
		Вартість основних засобів, тис. грн.	Власний капітал тис. грн.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	Чистий дохід від реалізованої продукції, тис. грн.	Продуктивність праці, тис. грн./ос.
		Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
2020	1538,3	14916,9	43608,8	25685,5	34935,4	453,7
2021	1721,2	14898	49356,7	42591,5	58101,2	774,7
2022	-17729,8	10272,8	31626,8	13429,3	21718,8	329,1

Джерело: складено автором на основі додатку А і додатку Б

Для того щоб забезпечити більш наочне відображення, потрібно узагальнити дані в кореляційну матрицю, що допоможе виміряти ступінь зв'язку між визначеними чинниками впливу та результативною ознакою (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Результати кореляційного аналізу діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Показник	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
Y	1					
X ₁	0,999931	1				
X ₂	0,950755	0,947059	1			
X ₃	0,82124	0,814501	0,957647	1		
X ₄	0,782573	0,775228	0,936993	0,997902	1	
X ₅	0,721661	0,713503	0,90068	0,987641	0,995717	1

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 3.1

Для якісної оцінки результатів, отриманих після проведення кореляційного аналізу використаємо шкалу Чеддока, що дозволяє визначити тісноту зв'язків [32]. Результати оцінювання відображено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

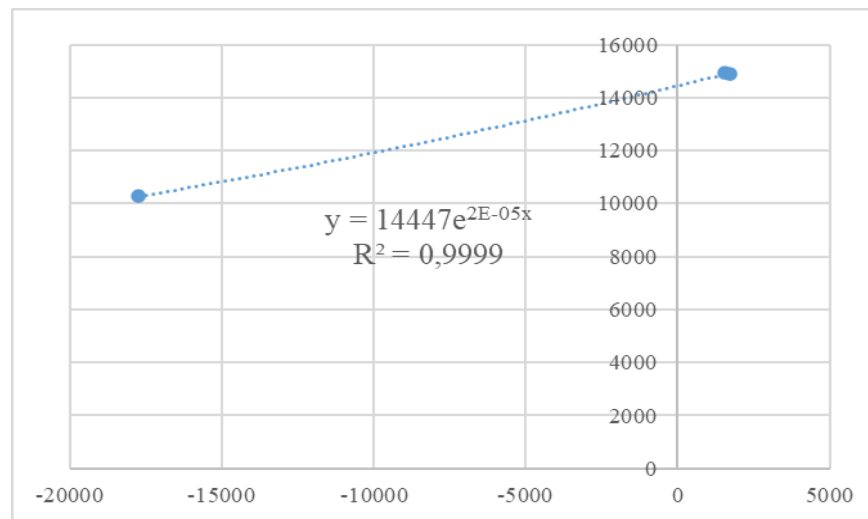
Оцінка тісноти зв'язку чистого прибутку (збитку) із факторними ознаками за шкалою Чеддока

Показник	Вартість основних засобів, тис. грн.	Власний капітал тис. грн.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	Чистий дохід від реалізованої продукції, тис. грн.	Продуктивність праці, тис. грн./ос.
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	дуже тісний (>0,9)	дуже тісний (>0,9)	тісний (0,7 – 0,9)	тісний (0,7 – 0,9)	тісний (0,7 – 0,9)

Джерело: розроблено автором на основі даних табл. 3.2

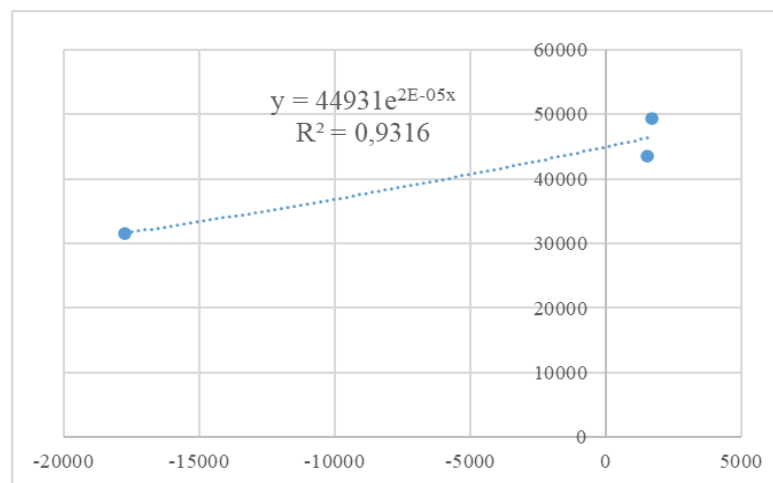
Отже, з табл. 3.3 бачимо, що зв'язок між чистим прибутком (збитком) та вартістю основних засобів дуже тісний, оскільки він становить 0,99. Також тісний зв'язок спостерігається між чистим прибутком (збитком) та власним капіталом та складає 0,95. Такі чинники впливу як собівартість реалізованої продукції, чистий дохід від реалізованої продукції та продуктивність праці мають тісний зв'язок з чистим прибутком (збитком) та становлять 0,82, 0,78 та 0,72 відповідно.

Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком), отриманим ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та вартістю основних засобів, власним капіталом, собівартістю реалізованої продукції, чистим доходом від реалізованої продукції та продуктивністю праці представлено на рис. 3.4., 3.5, 3.6, 3.7 та 3.8 відповідно.

Рис. 3.4 Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та вартістю основних засобів

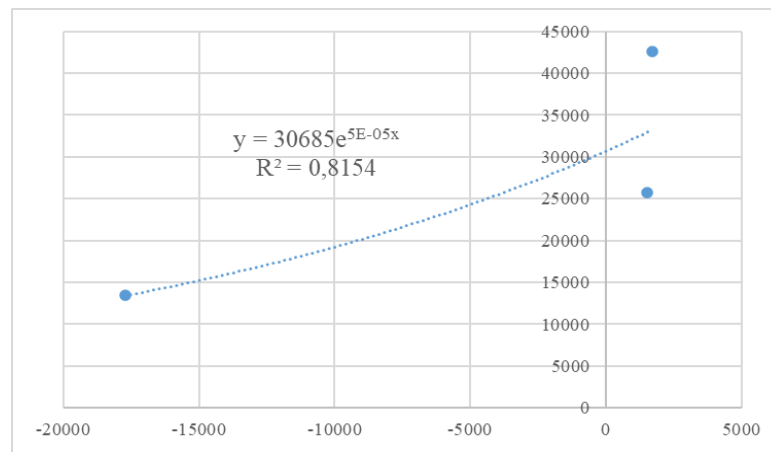
Тобто, $R^2 = 0,9999$ показує, що рівень чистого прибутку на 99,99% залежить від вартості основних засобів, що є у власності підприємства, і лише 1% - це вплив інших факторів, які не включені до моделі розрахунків.

Рис. 3.5 Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та власним капіталом

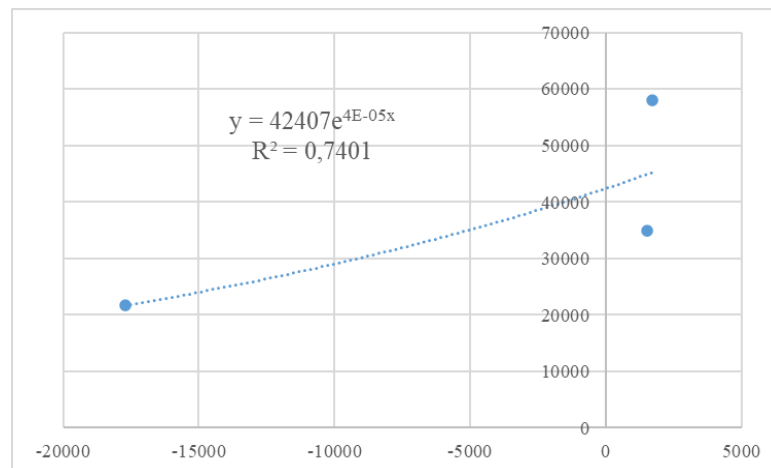
Звідси, $R^2 = 0,9316$ показує, що рівень чистого прибутку на 93,16% залежить від власного капіталу підприємства і тільки 6,8% - це вплив інших факторів, які не включені до моделі розрахунків.

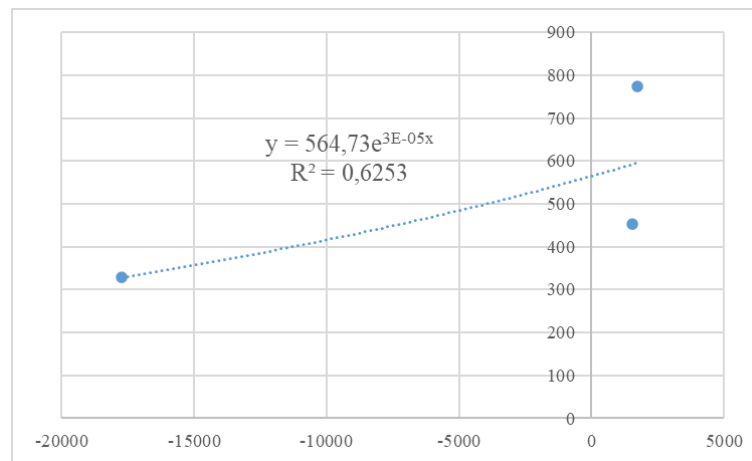
Рис. 3.6 Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та собівартістю реалізованої продукції

Отже, з наведеного рисунку бачимо, що $R^2 = 0,8154$, що пояснює 81,54% залежності чистого прибутку від собівартості реалізованої продукції, а 18,5% - це вплив інших факторів, які не включені до моделі розрахунків.

Рис. 3.7 Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та чистим доходом від реалізованої продукції

Тобто, $R^2 = 0,7401$ показує, що рівень чистого прибутку на 74,01% залежить від чистого доходу від реалізації продукції, а 26% - це вплив інших факторів, які не включені до моделі розрахунків.

Рис. 3.8 Економетрична залежність і наслідки кореляційних зв'язків між чистим прибутком (збитком) та продуктивністю праці

Звідси, $R^2 = 0,6253$ показує, що рівень чистого прибутку на 62,53% залежить від продуктивності праці, а 37,5% - це вплив інших факторів, які не включені до моделі розрахунків.

Отже, використання кореляційно-регресійного аналізу дозволило ідентифікувати значимість факторів, що мають суттєвий вплив на прибуток досліджуваного підприємства, що дозволить йому краще адаптуватися до змін у ринкових умовах. Зокрема, найбільший вплив мають такі показники як вартість основних засобів та власний капітал, коефіцієнт детермінації R^2 яких складає 0,99 та 0,93 відповідно. Достатній вплив мають такі показники як собівартість реалізованої продукції та чистий дохід від реалізованої продукції, коефіцієнт детермінації R^2 яких складає 0,82 та 0,74 відповідно. Найменший, але помірний вплив має продуктивність праці, коефіцієнт детермінації R^2 якого складає 0,63.

Варто зазначити, що прибуток, як ключовий показник ефективності діяльності підприємства, має бути основним об'єктом дослідження та аналізу в процесі управління результативністю діяльності підприємства.

3.2 Пропозиції щодо формування стратегії розвитку підприємства в умовах кризи

На сьогодні, аграрні підприємства функціонують у постійно змінюваному і нестабільному ринковому середовищі, де зіштовхуються з високими ризиками та викликами. Саме тому, актуальним стає управління з чіткою метою забезпечення пристосування підприємства до зовнішніх умов, ефективне використання виробничих ресурсів в межах наявних можливостей та підвищення результативності діяльності. Стратегічне управління сільськогосподарським підприємством залежить від наявного потенціалу, який може бути використаний вищою ланкою управління для зміцнення позицій на ринку та покращення основних факторів успіху. Проте керівництво може і не використовувати повною мірою наявні ресурси, зосереджуючись на вузькому напрямку.

Успіх підприємства напряму залежить від його здатності досягати високих результатів у своїй діяльності. Зазвичай, результати часто розглядають як кінцеві показники, що демонструють завершення процесів. Головним завданням у підвищенні результативності виробничих процесів є отримання максимальної віддачі з кожного інвестованого фінансового, матеріального чи трудового ресурсу.

Процес управління результативністю охоплює стратегічне та оперативне планування, а також безперервний моніторинг за реалізацією програм, що сприяють збільшенню ефективності та продуктивності. На рис. 3.9 зображено процес управління результативністю (ефективністю) діяльності для ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

Рис. 3.9 Процес управління результативністю (ефективністю) діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Джерело: власна розробка автора

На нашу думку, першочерговим етапом в управлінні діяльністю приватного акціонерного товариства «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» має бути визначення можливостей для його розвитку. Окрім того, такий підхід до управління повинен бути комплексним, щоб забезпечити досягнення результатів відповідно до визначених підприємством цілей. Варто відмітити, що для порівняння досягнень із запланованими цілями може застосовуватися метод кількісних оцінок, характерний для моделі досліджуваного підприємства.

Наступний етап полягає у виявленні зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на ефективність діяльності підприємства. Внаслідок

повномасштабного вторгнення російських військ на територію України аграрний сектор зіткнулися з численними негативними чинниками, що спричинило падіння рівня продуктивності праці та погіршення загальної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. У табл. 3.4 представлено зовнішні та внутрішні фактори, які негативно вплинули на діяльність ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» з початком війни.

Таблиця 3.4

**Зовнішні та внутрішні фактори впливу на діяльність ПрАТ
«ПРИДНІПРОВСЬКЕ»**

Фактори	Вплив
Зовнішні	Мінування значної кількості сільськогосподарських угідь
	Пошкодження тракторів, комбайнів та іншого обладнання
	Знищення великого обсягу врожаю
	Пошкодження складів для зберігання сільськогосподарських культур
	Пошкодження бази зберігання пального для сільськогосподарської техніки
	Крадіжка паливно-мастильних матеріалів та добрив
	Порушення логістичних ланцюгів
	Значне зростання цін на паливо, добрива та інші ресурси
	Руйнування логістичної інфраструктури
Внутрішні	Зменшення власних фінансових ресурсів
	Скорочення кадрів через міграцію та мобілізацію працівників
	Відсутність електроенергії
	Скорочення заробітної плати

З наведеної вище таблиці бачимо, що з початком військових дій приватне акціонерне товариство «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» зазнало найбільшого впливу через зовнішні фактори. Досліджуване підприємство знаходиться на території одного з сіл Херсонської області й під час вторгнення російських військ на територію України було тривалий час під окупацією. Внаслідок цього окупантами було заміновано значну частину полів господарства, викрадено паливно-мастильні матеріали та пошкоджено сільськогосподарську техніку.

На третьому етапі, керівництву необхідно визначити основні показники результативності (ефективності), які вказуватимуть на рівень досягнення запланованих цілей. Для визначення основних показників ефективності та

результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», нами було запропоновано використання шести груп показників, розрахунок яких наведено в додатку В.

Тому, без ефективного забезпечення підприємства неможливо досягнути високих результатів у його діяльності. Наступний етап включає розробку такої програми, яка включає фінансове, кадрове, матеріально-технічне та інше забезпечення, що передбачає формування та реалізацію управлінських рішень, які охоплюють усі сфери господарської діяльності аграрного підприємства.

Отже, управління результативністю (ефективністю) є ключовою складовою в усіх аспектах управління діяльністю сільськогосподарського підприємства, спрямоване на забезпечення високих показників успішності його функціонування.

Враховуючи виявлені фактори впливу та проблемні аспекти в діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», можемо запропонувати такі напрями покращення управління розвитком досліджуваного підприємства в умовах війни:

- виявлення можливостей для отримання фінансової допомоги. Слід приділяти увагу залучення грантових коштів, банківському кредитуванню та програм допомоги сільськогосподарським виробникам. Зокрема можна скористатися грантом від міжнародної гуманітарної організації Mercy Corps, яка надає фінансову підтримку аграрним підприємствам, які постраждали від воєнних дій;

- пошук програм державної та міжнародної допомоги з розмінування сільськогосподарських земель. Зокрема, на сьогодні, діє проєкт «Military.feodal», який допомагає аграріям з розмінуванням полів;

- оптимальне використання ресурсів. Рекомендується зменшити площі посіву тих сільськогосподарських культур, для яких характерна висока потреба в дорогих добривах. Крім того, важливо обмежити обсяги використання пестицидів, застосовуючи їх лише при виявленні шкідників.

Економічно вигідною пропозицією може бути заміна дорогих добрив та пестицидів на більш доступні аналоги;

– орієнтація на виробництві тих сільськогосподарських культур, які є затребуваними на внутрішньому ринку. Зокрема, на сьогодні, спостерігається значний попит на озимий ріпак, сою, соняшник та пшеницю.

Кардинальна зміна в економіці забезпечує активізацію всіх доступних внутрішніх ресурсів підприємства. У ринковому середовищі в умовах кризи критично важливим є здатність підприємств виявляти резерви, котрі сприятимуть нарощуванню виробництва продукції, оптимізації витрат та зростанню прибутку. Підвищення обсягів продажу продукції виступає одним із ключових способів зростання прибутку на підприємстві, що говорить про пряму залежність між цими величинами.

Для приватного акціонерного товариства «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» обрано такий спосіб підвищення ефективності господарювання як збільшення вирощування соняшнику на полях, які відведені на засівання кукурудзу на зерно. У 2022 році внаслідок повномасштабного вторгнення військ країни агресора на територію України досліджуваному підприємству не вдалось зібрати більшість врожаю сільськогосподарських культур, зокрема й врожай соняшнику через значну кількість замінованих полів, постійні обстріли та окупацію. Зважаючи на те, що соняшник користується високим попитом як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а його вирощування займає провідне місце в аграрному виробництві України, нами запропоновано збільшити обсяги його вирощування для ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ».

Вирощування соняшнику має значні переваги завдяки його агрономічним та продовольчим властивостям:

1. Соняшник – культура з високими показниками врожайності. Ця культура вирізняється тим, що може забезпечувати гарні урожаї, навіть у умовах обмеженого доступу до вологи та поживних речовин.

2. Високий попит на соняшник та продукти його переробки.

3. Короткий період вирощування та швидкий термін відшкодування понесених на виробництво витрат.

4. Висока ціна реалізації продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

5. Суттєво менше використання азотних добрив у порівнянні з кукурудзою.

Для того щоб визначити доцільність вирощування соняшнику на полях, які відведені на засівання кукурудзу на зерно спершу проведемо аналіз фінансових показників, отриманих від продажу сільськогосподарської продукції ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2021 рік (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Фінансові результати від реалізації сільськогосподарської продукції ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» за 2021 рік, тис. грн.

Показник	Виручка від реалізації	Виробнича собівартість	Прибуток (збиток)
Пшениця озима	49 443,5	26 460	+ 22 983,5
Кукурудза на зерно	1 812	1 914,8	- 102,8
Ячмінь озимий	5 005,4	858,9	+4 146,5
Соняшник	36 961,1	15 092,1	+21 869

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Отже, з табл. 3.5 бачимо, що такі сільськогосподарські культури як пшениця озима, ячмінь озимий та соняшник принесли досліджуваному підприємству у 2021 році прибуток. Спостерігаємо, що витрати на вирощування кукурудзи на зерно перевищують дохід від її реалізації, що призводить до збитку у 102,8 тис. грн. у аналізованому році.

Варто зазначити, що ціна на кукурудзу значно знизилася з початком військових дій. Досліджуване підприємство у 2021 році реалізовувало дану сільськогосподарську культуру за 8 тис. грн./т, а на сьогодні ціна складає близько 4 тис. грн./т. При цьому зросли витрати на вирощування всіх сільськогосподарських культур, зокрема й кукурудзи на зерно. Тому, ми

вважаємо, що подальше вирощування кукурудзи на зерно є економічно не вигідним.

Для підвищення рентабельності досліджуваного підприємства необхідно зосередитися на оптимізації асортименту продукції, а саме на збільшенні частки більш прибуткових видів продукції. Стабільний попит на таку сільськогосподарську культуру як соняшник зумовлює збільшення площ для його вирощування. На сьогодні, вирощування соняшнику є одним з основних та найвигідніших напрямів аграрної діяльності, забезпечуючи високі доходи. Саме тому, вважаємо за доцільне, провести аналіз прибутковості від впровадження посівів соняшнику в 2024 році, результати розрахунків якого наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Рентабельність впровадження посівів соняшника у 2024 році

Показник	Значення
Витрати на виробництво – усього, грн./га	20 000
Виробнича собівартість, грн./т	8 000
Ціна реалізації, грн./т	13 000
Валовий прибуток від реалізації продукції, грн./т	5 000
Чистий прибуток від реалізації продукції, грн./т	2 350
Рівень рентабельності виробництва насіння соняшнику, %	29,4

Джерело: складено автором на основі даних ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

Отже, з табл. 3.6 бачимо, що впровадження посівів соняшнику, за нинішніми актуальними витратами на виробництво та цінами на реалізацію принесуть підприємству чистий прибуток у розмірі 2 350 грн./т. Спостерігаємо достатньо високий рівень рентабельності вирощування соняшнику, що дозволяє отримати додатковий прибуток у розмірі 0,29 грн. за кожен вкладену гривню у виробництво. При цьому, ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» має у своєму розпорядженні необхідне обладнання для вирощування цієї сільськогосподарської культури.

Визначимо фінансовий результат від вирощування соняшнику. При засіванні 100 га, які раніше були відведені на кукурудзу на зерно, та при середній врожайності за 2020-2021 рр. на рівні 2,5 т/га отримаємо урожай 250 т соняшнику:

$$100 \text{ га} * 2,5 \text{ т/га} = 250 \text{ т}$$

При цьому витрати на виробництво сільськогосподарської культури складатимуть:

$$8\,000 \text{ грн./т} * 250 \text{ т} = 2\,000 \text{ тис. грн.}$$

Виручка від реалізації соняшнику, при ціні його реалізації 13 000 грн./т становитиме:

$$13\,000 \text{ грн./т} * 250 \text{ т} = 3\,250 \text{ тис. грн.}$$

Чистий дохід від реалізації даної сільськогосподарської культури складатиме:

$$10\,350 \text{ грн./т} * 250 \text{ т} = 2\,587,5 \text{ тис. грн.}$$

Чистий прибуток від впровадження реалізації соняшнику складає 2 350 грн./т. Звідси, досліджуване підприємство отримає чистий прибуток у розмірі 587,5 тис. грн. при урожаї соняшнику 250 т:

$$2\,350 \text{ грн./т} * 250 \text{ т} = 587,5 \text{ тис. грн.}$$

У табл. 3.7 наведено зведені результати проведених розрахунків.

Таблиця 3.7

**Економічний ефект від впровадження посівів соняшника для
ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»**

Показник	Значення
Площа, га	100
Урожайність, т/га	2,5
Валовий збір	250
Витрати на виробництво, тис. грн.	2 000
Виручка від реалізації, тис. грн.	3 250
Чистий дохід, тис. грн.	2 587,5
Валовий прибуток, тис. грн.	1 250
Чистий прибуток, тис. грн.	587,5

Продовження табл. 3.7

Рівень рентабельності виробництва за рахунок валового прибутку, %	62,5
Рівень рентабельності виробництва за рахунок чистого прибутку, %	29,4

Джерело: складено автором на основі даних табл. 3.6

Отже, як видно з розрахунків у табл. 3.7, вирощування соняшнику є економічно вигідним для досліджуваного підприємства. З огляду на вказані площі та рівень урожайності, валовий прибуток від вирощування соняшнику становить 1 250 тис. грн., при цьому рівень рентабельності виробництва за рахунок валового прибутку складає 62,5%. Чистий прибуток від вирощування даної сільськогосподарської культури складає 587,6 тис. грн., а рівень рентабельності виробництва – 29,4%.

У табл. 3.8 наведено порівняльний аналіз фінансових показників від впровадження вирощування соняшнику на полях, які були відведені на засівання кукурудзу на зерно.

Таблиця 3.8

**Порівняльний аналіз прибутковості від реалізації
сільськогосподарської продукції ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»**

Показник	Прибуток до впровадження посівів соняшнику	Прибуток після впровадження посівів соняшнику
Пшениця озима	+ 22 983,5	+ 22 983,5
Кукурудза на зерно	- 102,8	0
Ячмінь озимий	+4 146,5	+4 146,5
Соняшник	+21 869	+22 456,5
Всього	+48 896,2	49 586,5

Отже, за результатами проведеного аналізу бачимо, що прибуток від реалізації сільськогосподарських культур до впровадження посівів соняшнику складав 48 896,2 тис. грн.. Що стосується прибутку після впровадження посівів соняшнику на площі, яка відведена на вирощування кукурудзи на зерно, то він становитиме 49 586, 5 тис. грн. Таким чином, економічна вигода від впровадження такої сільськогосподарської культури як

соняшник дорівнює +690,3 тис. грн. Проте, варто зауважити, що такий позитивний економічний ефект спостерігається у порівнянні з довоєнним періодом. На сьогоднішній день досліджуване підприємство втратило певну частину земельних ресурсів, тому отриманий у ході дослідження економічний ефект буде дещо відрізнятись, оскільки на підприємстві відбулися зміни. Попри це вирощування соняшнику на полях, які були відведені на засівання кукурудзу на зерно дозволить підприємству отримати позитивний фінансовий результат, адже за проведеними дослідженнями соняшник показав високу рентабельність, в той час як кукурудза на зерно – низьку рентабельність.

Отже, внаслідок повномасштабного вторгнення російських військ на територію України приватне акціонерне товариство «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» зіштовхнулося з низкою ризиків та викликів. Зокрема через бойові дії та окупацію території досліджуване підприємство втратило значну кількість земельних ресурсів, було пошкоджено сільськогосподарську техніку, склади для зберігання зернових культур, база для зберігання паливних матеріалів.

Зважаючи на суттєві проблеми, з якими зіштовхнулося товариство, ми рекомендуємо: здійснювати пошук джерел додаткового фінансування та фінансової допомоги; здійснювати пошук заходів державної та закордонної допомоги з розмінування сільськогосподарських земель; оптимально використовувати наявні ресурси на підприємстві; орієнтуватися на виробництві тих сільськогосподарських культур, які мають високий попит на ринку. Разом з тим, проведений нами аналіз щодо впровадження посівів соняшнику на полях, відведених для вирощування кукурудзи на зерно показав позитивні фінансові результати.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі було проведено дослідження та аналіз управління результативністю діяльності, а також запропоновано напрями покращення результативності на прикладі Приватного акціонерного товариства «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» та зроблено наступні висновки:

1. У ході проведеного дослідження виявлено, що сутність управління результативністю виражається через ухвалення правильних рішень, дійсність яких перевіряється та оцінюється за допомогою кінцевих результатів і висновків діяльності підприємства. Визначено, що для ефективного управління результативністю діяльності аграрного підприємства критично важливо звертати увагу на його особливості та враховувати стратегію його розвитку, а також встановлені довго- та короткострокові цілі.

2. Запропоновано удосконалений методичний підхід щодо проведення оцінки результативності діяльності аграрного підприємства, на основі використання шести основних груп показників, зокрема: Група 1 – показники фінансової стійкості, Група 2 – показники ділової активності, Група 3 – показники рентабельності, Група 4 – показники фінансового стану і ліквідності, Група 5 – показники оцінки майнового стану, Група 6 – показники оцінки ефективності використання трудового потенціалу. Використовуючи наведені показники вимірювання результативності, підприємство зможе комплексно та ефективно оцінити всі аспекти його діяльності.

3. У результаті проведеного аналізу діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» визначено, що досліджуване підприємство до 2022 року ефективно та успішно працювало, досягаючи поставлених цілей. Однак у 2022 році підприємство зіткнулося з серйозними фінансовими втратами через повномасштабне вторгнення російських військ на територію України.

4. Проведений аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» показав, що внаслідок значних збитків, яке

підприємство отримало у 2022 році збільшилась залежність від зовнішніх джерел фінансування. Збільшення позикового капіталу та зменшення власного капіталу вказує на потенційні проблеми з ліквідністю та платоспроможністю. Загалом спостерігаємо, що ефективність та результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» знизилася, що відображено в таких показниках як рентабельність, фондоддача та коефіцієнт автономії.

5. Провівши оцінку впливу факторів на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», вдалось виявити, що вагомий вплив на зміну досліджуваних показників рентабельності мали такі показники як чистий прибуток, собівартість реалізованої продукції, виручка від реалізованої продукції, власний капітал, баланс підприємства. Зміни наведених показників спричинили зменшення показників рентабельності протягом аналізованого періоду. Варто зазначити, що найсуттєвішим фактором, що негативно вплинув на результативність діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» є військові дії на території України.

6. Провівши кореляційно-регресійний аналіз прибутковості ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», було виявлено, що значний вплив на чистий прибуток (збиток) мають такі факторні ознаки як вартість основних засобів, власний капітал, собівартість реалізованої продукції та дохід від реалізованої продукції. Найменший, але помірний вплив на чистий прибуток (збиток) має продуктивність праці.

У ході проведених досліджень та визначених проблем у діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ», нами було запропоновано наступні напрями покращення управління розвитком досліджуваного підприємства в умовах війни:

1. Пошук джерел фінансової допомоги та підтримки. Зокрема залучення грантових коштів, банківського фінансування та державних чи міжнародних програм допомоги сільськогосподарським виробникам.

2. Пошук програм державної та міжнародної допомоги з розмінування сільськогосподарських земель.

3. Оптимальне використання наявних ресурсів на підприємстві.

4. Орієнтація на вирощуванні тих сільськогосподарських культур, які користуються найбільшим попитом на внутрішньому ринку.

Для приватного акціонерного товариства «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» обрано впровадження посівів соняшнику на полях, відведених для вирощування кукурудзи на зерно. У результаті проведених досліджень виявилось, що економічна доцільність вирощування такої сільськогосподарської культури як соняшник дозволить ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ» отримати позитивний фінансовий результат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдющенко А. С. Визначення результативності діяльності підприємств: роль та підходи. *Держава та регіони*. 2010. №2. С. 10-17.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Бланк І.А. Словник-довідник фінансового менеджера. Київ : Ніка-центр, 1998. 359 с.
4. ДСТУ ISO 9000:2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. [Чинний від 2016-07-01]. Київ, 2016. 45 с. (Інформація та документація).
5. Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища: колективна монографія / за ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків : ХНУРЕ, 2020. 448 с.
6. Загорна Т. О. Економічна діагностика. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
7. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Вид. 4-е, виправ. та допов. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2002. 567 с.
8. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Вид. 3-тє, допов. та переробл. Львів: Львівська політехніка, 2011. 844 с.
9. Казакова В.І. Управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04. Київ, 2010. 22 с.
10. Кулинич М., Ляшко Л. Методичний інструментарій в аналітичній оцінці результативності. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 4. С. 122–130.

11. Лігоненко Л.О. Дискусійні питання щодо трактування сутності та співвідношення понять «ефективність» і «результативність» управління підприємством. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 10 (88). С. 207–216.

12. Літвінов О.С., Журенко А.В. Проблеми визначення сутності економічної ефективності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 6. С. 67–81.

13. Мелень О.В., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Тематичний випуск «Технічний прогрес і ефективність виробництва»*. 2015. № 25(1134). С. 123–126.

14. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: підручник. Суми: Університетська книга, 2012. 864 с.

15. Наконечний С.І. Економетрія : підручник / за ред. Т.О. Терещенка, Т.П. Романюка. Київ : КНЕУ, 2015. 520 с.

16. Огійчук М.Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення. *Економіка АПК*. 2009. № 6. С. 31–45.

17. Осипов В.І. Економіка підприємства : підручник. Одеса : Маяк, 2005. 724 с.

18. Павлов О. І. Сталий розвиток сільських територій України: зміст та критерії оцінювання. *Вісник ХНАУ*. 2009. № 13. С. 117–126.

19. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2003. 347с.

20. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 452–456.

21. Полегенька М.А. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність». *Агросвіт*. 2016. № 10. С. 69–74.

22. Протопопова В.О., Полянський А.Н. Економіка підприємств: підручник. Київ: ЦУЛ, 2003. С. 173.

23. Родіна О.В., Шапошнікова І.О. Комплексний підхід щодо використання функцій менеджменту. Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Дніпро, 05-06 жовтня 2023 р. Дніпро, ДДАЕУ, 2023. 342 с. (С. 114-116) URL: https://drive.google.com/file/d/18Yz36-PkT_d5ku7PaQTuCFKgmNoFBtRg/view

24. Родіна О., Шапошнікова І., Грачова А. Стратегічні цілі сталого розвитку у контексті забезпечення фінансової безпеки. Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції 4-5 березня 2024 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 258 с. (с. 208-210)

25. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології аналітичних досліджень. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. С. 46–49.

26. Сервіс перевірки контрагентів: офіційний сайт. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00855960/

27. Тігова Т.М., Селіверстова С.М., Процюк Т.Б. Аналіз фінансової звітності. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 268 с.

28. Трут О. Теоретико-методологічні засади управління результативністю організації : монографія. Львів : ЛТЕУ, 2018. 420 с.

29. Федулова Л. І. Менеджмент організацій: підручник. Київ : Либідь, 2004. 448 с.

30. Харченко С. В. Управлінські аспекти забезпечення результативності використання потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №8 (98). С. 141—149.

31. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2008. № 3. С. 50–53.

32. Шишкін Є.В. Математичні методи та моделі в управлінні : навчальний посібник. Київ, 2014. 440 с.
33. Ягунов Д.В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування: монографія. Державна пенітенціарна служба України. Вид. 4-те, переробл. та допов. Одеса: Фенікс, 2011. 446 с.
34. Cokins G. Performance management : finding the missing pieces (to close the intelligence gap). New Jersey : John Wiley & Sons, Inc., 2004. 305 p.
35. Drucker P. F. The effective executive. The definitive guide to getting the right things done. New York : HarperCollins Publishers, 2006. 178 p.
36. Hendry C., Bradley P., Perkins S. Missed a motivator. People Management, 1997. pp. 20–25.
37. Kaplan R.S., Norton. D.P. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action Boston. Ma., USA: Harvard Business School Press, 1996. 304p.
38. Lockett J. Effective Performance Management: A strategic guide to getting the best out of people. London, Kogan Page.
39. Philip R Thomas. Competitiveness Through Total Cycle. An Overview for CEOs. New York, McGraw-Hill Publishing Company. 2000. 162 p.
40. Sink, D. Scott. Productivity Management: Planning Measurement and evaluation,. Control and improvement, John Wiley & Sons, New York, 1985. 518 p.
41. Walters M. The Performance Management Handbook. London, Institute of Personnel and Development.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство _____ Дата (рік, місяць, число) _____

▲ **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПРИДНПРОВСЬКЕ»** за ЄДРПОУ _____

Територія с. Новоолександрівка, Бериславський район, Херсонська область за КОАТУУ _____

Організаційно- правова форма господарювання Акціонерне товариство за КОПФГ _____

Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур за КВЕД _____

Середня кількість працівників, осіб 77

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: вул. Першого Травня, буд. 98, с. НОВООЛЕКСАНДРІВКА, БЕРИСЛАВСЬКИЙ РАЙОН, ХЕРСОНСЬКА обл., 74231

КОДИ		
2021	01	01
00855960		
6524183901		
230		
01.11		

1. Баланс

на 31.12.2020 р.

Форма № 1- мс

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1433,5	1433,5
Основні засоби:	1010	16800,4	14916,9
- первісна вартість	1011	33696,7	35394
- знос	1012	(16896,3)	(20477,1)
Довгострокові біологічні активи:	1020	315,3	279,8
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	18549,2	16630,2
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	18403,6	25848,5
- у тому числі готова продукція	1103	1774,4	3603,3
Поточні біологічні активи	1110	1101,4	1789,7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	1517,9	705,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
- у тому числі податок на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	39,9	79,6
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6013,4	528,3
Витрати майбутніх періодів	1170	7	5,8
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	27083,2	28957,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	45632,4	45587,9

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1223,3	1223,3
Додатковий капітал	1410	19136,3	19136,3
Резервний капітал	1415	2800,2	3182,1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19216,1	20067,1
Неоплачений капітал	1425	( )	( )

Продовження додатку А

Усього за розділом I	1495	42375,9	43608,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
- товари, роботи, послуги	1615	2288,8	5,7
розрахунками з бюджетом	1620	723,4	440,9
у тому числі з податку на прибуток	1621		
- зі страхування	1625		
- з оплати праці	1630	124,4	122,4
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	119,9	1410,1
Усього за розділом III	1695	3256,5	1979,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття			
Баланс	1900	45632,4	45587,9

2. Звіт про фінансові результати за

2020 р.

Форма № 2- мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	34935,4	39662
Інші операційні доходи	2120	(124,9)	(10)
Інші доходи	2240	258,9	335
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	35319,2	40007
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(25685,5)	(25797)
Інші операційні витрати	2180	(6975,4)	(5543)
Інші витрати	2270	(1120)	(1029)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(33780,9)	(32369)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 – 2285)	2290	(1538,3)	(7638)
Податок на прибуток	2300	( )	( )
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1538,3	7638

Додаток Б

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство _____ Дата (рік, місяць, число) _____

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»

за ЄДРПОУ

Територія с. Новоолександрівка, Бериславський район, Херсонська область

за КОАТУУ

Організаційно- правова форма господарювання Акціонерне товариство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і

за КВЕД

насіння олійних культурСередня кількість працівників, осіб 66Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: вул. Першого Травня, буд. 98, с. НОВООЛЕКСАНДРІВКА, БЕРИСЛАВСЬКИЙ РАЙОН, ХЕРСОНСЬКА обл., 74231

КОДИ		
2023	01	01
00855960		
6524183901		
230		
01.11		

1. Баланс

на 31.12.2022 р.

Форма № 1- мс

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	41,20	41,20
первісна вартість	1001	41,20	41,20
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	14898	10272,8
- первісна вартість	1011	48102,6	48323,3
- знос	1012	33204,6	38050,5
Довгострокові біологічні активи:	1020	782,7	802,90
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	15721,9	11116,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	33805,6	18482,1
- у тому числі готова продукція	1103	7235,5	7245,9
Поточні біологічні активи	1110	3716,7	3464,7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	3868,5	6889,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	9,3	17,20
- у тому числі податок на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		0,2
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	5,5	1625,6
Витрати майбутніх періодів	1170	16,7	
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	41422,3	30479,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	57144,2	41596,4

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1223,3	1223,3
Додатковий капітал	1410	19136,3	19136,3
Резервний капітал	1415	3743	3742,9
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25254,1	7524,3
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	49356,7	31626,8

Продовження додатку Б

II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	6700	5324
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
- товари, роботи, послуги	1615	10,5	167,9
розрахунками з бюджетом	1620	781,7	3110,5
у тому числі з податку на прибуток	1621		
- зі страхування	1625		
- з оплати праці	1630	224,9	1367,2
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	70,4	
Усього за розділом III	1695	7787,5	9969,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	57144,2	41596,4

2. Звіт про фінансові результати за

2022 р.

Форма № 2- мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	21718,8	58101,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13429,3	42591,5
Інші операційні доходи	2120	436,9	127,7
Інші операційні витрати	2180	8335,9	13758,7
Інші доходи	2240	420,9	349
Інші витрати	2270	18541,2	506,5
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	22576,6	58577,9
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	40306,4	56856,7
Фінансовий результат до оподаткування (2268 – 2285)	2290	-17729,8	1721,2
Податок на прибуток	2300	( )	( )
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	-17729,8	1721,2

Додаток В

Аналіз результативності діяльності ПрАТ «ПРИДНІПРОВСЬКЕ»
за 2020-2022 рр.

Показник	Оптимальний нормативний рівень	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення від нормативного значення (2020 рік)	Відхилення від нормативного значення (2021 рік)	Відхилення від нормативного значення (2022 рік)	2022 до 2020, %
<i>Група 1 показників фінансової стійкості</i>								
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	> 0,5	1,0	0,9	0,8	+0,5	+0,4	+0,3	80,0
Коефіцієнт фінансової залежності	= 2	1,0	1,2	1,3	-1,0	-0,8	-0,7	130,0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,1	0,6	0,7	0,6	+0,5	+0,6	+0,5	100,0
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	< 0,5	0,04	0,1	0,2	-0,46	-0,4	-0,3	500,0
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	< 0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0
Коефіцієнт структури позикового капіталу	< 0,4	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	0
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	< 0,1	0,05	0,2	0,3	-0,05	+0,1	+0,2	600,0
Коефіцієнт забезпечення власними засобами	> 0,1	0,9	0,8	0,7	+0,8	+0,7	+0,6	77,8
Показник фінансового лівериджу	< 0,25	0,0	0,0	0,0	-0,25	-0,25	-0,25	0
Коефіцієнт Бівера	> 0,2	0,8	0,2	-1,8	+0,6	0,0	-2,0	-225,0

Продовження додатку В

<i>Група 2 показників ділової активності</i>								
Коефіцієнт ділової активності	Більше 0,1	0,8	1,0	0,5	+0,7	+0,9	+0,4	62,5

Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	Більше 0,2	0,03	0,03	-0,4	-0,17	-0,17	-0,6	-1333,3
Фондовіддача, грн	Більше 0,3	1,0	1,2	0,4	+0,7	+0,9	+0,1	40,0
Оборотність коштів у розрахунках, оборотів	Більше 18	22,4	15,0	2,5	+4,4	-3	-15,5	11,2
Оборотність коштів у розрахунках, днів	Менш як 20	16	24	144	-4	+4	+124	900,0
Тривалість операційного циклу, днів	Менш як 60	376	300,9	658,3	+316	+240,9	+598,3	175,1
Оборотність оборотних засобів, оборотів	Більше 7	1,2	1,4	0,7	-5,8	-5,6	-6,3	58,3
Оборотність оборотних засобів, днів	Менш як 52	300	257,1	514,3	+248	+205,1	+462,3	171,4
Оборотність власного капіталу, оборотів	Більше 8	0,8	1,2	0,7	-7,2	-6,8	-7,3	87,5
Оборотність капіталу, оборотів	Більше 5	0,8	1,0	0,5	-4,2	-4	-4,5	62,5
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	Більше 0,5	0,03	0,1	-0,6	-0,47	-0,4	-1,1	-2000,0
<i>Група 3 показників рентабельності</i>								
Рентабельність продукції, %	Збільшення	6,0	4,0	-132,0	0	-2,0	-138,0	0
Рентабельність звичайної діяльності, %	Збільшення	4,6	3,0	-44,0	0	-1,6	-47,0	0
Рентабельність власного капіталу, %	Збільшення	3,6	3,7	-43,8	0	+0,1	-47,5	0

Продовження додатку В

<i>Група 4 показники фінансового стану і ліквідності</i>								
Коефіцієнт поточної	1-2	14,6	5,3	3,1	+13,1	+3,8	+1,6	21,2

ліквідності								
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-1	1,6	1,0	1,2	+0,8	+0,2	+0,4	75,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,6	0,3	0,001	0,2	-0,1	-0,599	-0,4	66,7
Маневреність власних оборотних засобів	0-1	0,6	0,7	0,6	+0,1	+0,2	+0,1	100,0
Коефіцієнт покриття запасів	0,6-0,8	1,0	0,9	0,9	+0,3	+0,2	+0,2	90,0
Коефіцієнт фінансової автономії	Більше 0,5	1,0	0,9	0,8	+0,5	+0,4	+0,3	80,0
<i>Група 5 показників оцінки майнового стану</i>								
Сума господарських коштів які є в розпорядженні підприємства, тис. грн.	Збільшення	45587,9	57144,2	41596,4	0	+11556,3	-15547,8	91,2
Питома вага активної частини основних засобів, %	Збільшення	89,7	94,8	92,4	0	+5,1	-2,4	0
Коефіцієнт зносу основних засобів	< 0,5	0,6	0,7	0,8	+0,1	+0,2	+0,3	133,3
Коефіцієнт оновлення основних засобів	Збільшення	0,2	0,3	0,005	0	+0,1	-0,295	2,5
<i>Група 6 показників оцінки ефективності використання трудового потенціалу</i>								
Продуктивність праці, тис. грн.	Збільшення	453,7	774,7	329,1	0	+321	-445,6	72,5
Трудомісткість	Зниження	0,002	0,001	0,003	0	-0,001	+0,002	150,0
Індекс продуктивності праці	Збільшення	1,8	2,7	1,4	0	+0,9	-1,3	77,8
Індекс трудомісткості продукції	Зниження	2,0	1,5	4,0	0	-0,5	+2,5	200,0